

IdrottsAB-utredningen

Utredningen om ägandet i IdrottsAB

Utredningen: Birgitta Ljung, RS (projektgruppens ordförande), Jonas Bergqvist, Sv Ishockeyförbundet, Bo Bengtsson, Sv Golförbundet, Lars-Åke Lagrell, Sv Fotbollsörbundet och Thomas Karlsson, RF, adjungerad samt Mattias Hjelmberg, RF (projektledare).

Remiss:

Remissinstanser: Riksidrottsstyrelsen (RS) har, utan eget ställningstagande, beslutat att utredningen skickas på remiss till SF med möjlighet för DF att inkomma med yttranden/synpunkter.

Remisstid: Remissvaren ska ha inkommit till RF:s kansli senast den 18 februari 2013.

Behandling: Efter remisstidens utgång kommer RS att behandla utredningens förslag och inkomna remissvar inför RF-stämman i maj 2013.

Obs! Yttranden skickas **senast den 18 februari 2013** (gärna tidigare) till

riksidrottsforbundet@rf.se , och

mattias.hjelmberg@rf.se

Eventuella frågor kring remissen besvaras av Mattias Hjelmberg, RF:s kansli.

Innehåll

1.	Förord	4
2.	Sammanfattning	5
	Utredningen föreslår	5
	Motiv till förslaget	5
	Bilden av svensk idrott kan förändras	6
	Utredningens arbete	7
	Nuvarande regelverk	7
	Den svenska modellen	7
	Privata aktörer	7
	Internationell utblick	8
	Investorer	8
	Alternativa modeller	8
3.	Utredningens upplägg och genomförande	9
4.	Nuvarande regelverk	11
	"11 KAP SPECIALIDROTTSFÖRBUND (SF) 3 a § Förenings IdrottsAB	11
	Kommentarer till stadgetexten, utfärdade av RS	12
	"K3 § Idrottsaktiebolag (IdrottsAB)	12
	A- och B-aktier, skillnader mellan ägande och rösträtt, samt koncernbidragsmöjligheterna	14
5.	Svensk idrott i samtiden	16
	Idrottsrörelsen som folkrörelse	16
	Föreningen som associationsform	16
	Stödet till idrotten	17
	Förening = företag/näringsidkare	18
	Antalet IdrottsAB idag	19
	Idrottens medialisering, kommersialisering och globalisering	19
	Risk för splittring inom idrottsrörelsen	20
	Sammanfattning	20
6.	Privata aktörer och medlemmars/konsumenters inblandning och påverkan av tränings- och tävlingsverksamheten	21
	Redovisning av kartläggningen	22
	Egna bolag bland aktiva	22
	Breddverksamhet	22
	Akademier, skolor och ungdomsläger	23
	Tävlingsarrangörer	23
	Sammanfattning	24
7.	Internationell utblick	25
	Situationen i de 45 UEFA-länderna	26
	Situationen i våra nordiska grannländer	27
8.	Investerarperspektiv	29
9.	Utredningens förslag	32

Förslaget	32
Grundläggande ställningstaganden och motiv	32
Argument för förslaget	33
Risker om rösträttsregeln behålls.....	35
Risker om rösträttsregeln slopas	35
Information och dialog	36
10. Alternativa modeller	37
Alternativ 1	37
Ingen förändring av nuvarande rösträttsregel och kraven på innehåll i upplåtelseavtalet.....	37
Alternativ 2	38
Förändring av rösträttsregeln i RF:s stadgar men oförändrade upplåtelseavtalsregler.....	38
Alt 2a	38
Mer än en tredjedels-regeln.....	38
Alt 2b	40
10-procentsregeln	40
Kompletterande alternativ A	40
Krav på ett aktiebolag med särskild vinstutdelningsbegränsning.....	40
Kompletterande alternativ B	42
Aktieägaravtal.....	42
Bilaga 1.....	43
Direktiv för utredning om ägandet i IdrottsAB	43
Bakgrund.....	43
Syfte/mål med samt avgränsning och omfattning av uppdraget	43
Tidplan och avrapporteringstillfällen.....	44
Beslut om ekonomi och resurser	44
Projektgrupp och referensgrupp	44
Bilaga 2.....	45
Bakgrund och tidigare utredningar	45
RF-stämman 1997 i Karlstad och 1999 i Malmö	45
RF-stämman 2007 i Örebro.....	45
RF-stämman 2009 i Visby.....	46
RF-stämman 2011 i Uppsala	47
Bilaga 3.....	49
Mervärdesskatten och EU-kommissionen	49
Bilaga 4.....	51
Intervjuguide IdrottsAB – investorer.....	51
Bilaga 5.....	52
Tommy Wikings avvikande mening om utredningens förslag	52
SF:s rätt att bestämma själva	52
Dialogen med stat, landsting, kommun och samhällets stöd till idrotten	52

Internationell konkurrenskraft och att ge möjligheter för den svenska idrotten att hävda sig internationellt	52
Risker med att behålla 51% regeln	53
Investerarnas svar	54
Skydda den ideella föreningen.....	54
Vad ska bli annorlunda?	54
Avslutningsvis	54

1. Förord

Svensk idrott är en stor rörelse. Från den lilla föreningen som träffas för att ha kul, utan några ambitioner att prestera, till världsmästare som stolt sjunger med i nationalsången högst upp på prisballen. Från isseglarna som söker isens bärighet och de rätta vindarna till Zlatan Ibrahimovic som söker en öppning i motståndarnas försvar.

Men samhället förändras, både innanför och utanför Sveriges gränser. En del förändringar är vi i idrottsrörelsen med att bidra till och andra påverkas vi av. Vissa förändringar testar våra gemensamma gränser.

Diskussionen om Idrottsaktiebolag sätter fingret på förändringar vi måste förhålla oss till. Det är komplexa frågor som det inte finns några enkla svar på. Vi som har medverkat i utredningen är ödmjuka inför de beslut som idrottsrörelsen behöver fatta. För oavsett vad RF-stämman, specialidrottsförbundens eller idrottsföreningarnas årsmöten beslutar, så är ingen förändring av nuvarande regelverk också ett vägval.

Utredningens ledamöter står eniga bakom förslagen, med ett undantag. Tommy Wiking, ordförande i Sveriges Amerikanska Fotbollförbund, deltagare i utredningens referensgrupp har en avvikande uppfattning, som återfinns i bilaga 5.

Stockholm 28 november 2012

Birgitta Ljung, ordföranden

Mattias Hjelmberg, sekreterare

2. Sammanfattning

Utredningen föreslår

1. Att ta bort nuvarande rösträttsregel i RF:s stadgar, och inte ersätta den med något annat alternativ. Det innebär att den överstrukna bisatsen i nedanstående mening tas bort ur RF:s stadgar, 11 kap 3 a §, Förenings IdrottsAB.
  - *Med förenings IdrottsAB avses ett aktiebolag som till huvudsaklig del har till ändamål att bedriva idrottslig verksamhet och därtill naturligt anknytande verksamhet ~~och i vilket upplåtande förening har röstmajoritet på bolagsstämma.~~*
2. Att definitionen av IdrottsAB i RF:s stadgar 11 kap 3 a § första stycket andra meningen i stället avslutas enligt nedan, för att säkerställa upplåtande förenings insyn i IdrottsAB:s verksamhet.
  - *"..... Med förenings IdrottsAB avses ett aktiebolag som till huvudsaklig del har till ändamål att bedriva idrottslig verksamhet och därtill naturligt anknytande verksamhet och i vilket det åligger bolagsstyrelsen att kontinuerligt adjungera minst en av föreningen utsedd representant till styrelsen, i syfte att säkerställa upplåtelseavtalets efterlevnad."*
3. Att ytterligare förstärka regeln i RF:s stadgar, 11 kap, 3a §, Förenings IdrottsAB punkt 9, med det understrukna: Förslaget är att punkt 9 ska lyda:
  - *Upplåtelseavtal och ändringar i detta skall godkännas av vederbörande SF för att äga giltighet. Det är inte tillåtet att genom andra överenskommelser, mellan parterna eller i förhållande till tredje man, kringgå de tvingande reglerna i RF:s och SF:s regelverk.*

Utöver ovanstående förslag till kompletteringar av nuvarande regelverk anser utredningen att befintliga regler för IdrottsAB på ett godtagbart sätt säkerställer idrottens kärnvärden. Framförallt genom de två första punkterna i RF:s stadgar i 11 kap 3 a § som förbinder IdrottsAB att följa RF:s och SF:s stadgar samt SF:s tävlingsregler, och tvingar utövare som tävlar för IdrottsAB i SF:s tävlingsverksamhet att vara medlem i den serieplatsupplåtande föreningen.

Motiv till förslaget

Motiven till förslagen är i korthet följande:

1. Ge SF möjlighet att forma sin egen idrottsutveckling

Ur en principiell synvinkel är en bärande tanke inom RF-idrotten att respektive SF själv ansvarar för sin idrottsverksamhet och dess tävlingsregler. Hur ägandet av IdrottsAB formellt ser ut skulle kunna påstås vara ointressant för RF att reglera, så länge IdrottsAB följer övriga minimiregler i RF:s stadgar. Om rösträttsregeln tas bort ur RF:s stadgar är det upp till de SF som tillåter IdrottsAB idag att utifrån sin idrotts förutsättningar besluta om att ta bort eller ha kvar rösträttsregeln, eller att kanske införa en modifierad sådan (se kap 10 om några möjliga sådana). För SF som idag inte tillåter IdrottsAB får detta beslut ingen direkt inverkan då det i dessa SF:s stadgar inte finns något om IdrottsAB idag.

För att förenings nuvarande rösträttsmajoritet i ett befintligt IdrottsAB ska upphöra måste inledningsvis SF ändra regeln genom ett kvalificerat majoritetsbeslut på ett årsmöte. Därefter krävs att den upplåtande föreningen på ett årsmöte beslutar att sälja ytterligare av sina aktier i sitt IdrottsAB. Det finns således utrymme för två demokratiska processer, varav givetvis den senare är

den helt avgörande för att förenings rösträttsmajoritet ska upphöra. Motsvarande torde gälla för nybildade IdrottsAB i det nya föreslagna systemet.

Utredningen gör bedömningen att idrottens kärnvärden kommer att skyddas på motsvarande sätt som idag, oavsett vem som äger aktierna i IdrottsAB, eftersom verksamheten i detta omfattas av samma regelverk som tidigare. I och med ett minoritetsägande, eller inget ägande alls, för den upplåtande föreningen bör ytterligare skyddsregler i RF:s regelverk införas. Framförallt för att säkerställa att föreningen ges möjligheter till den naturliga kännedom (insyn) om IdrottsAB:s verksamhet som normalt följer av ledamotskap i en styrelse. Dock har utredningen stannat för att föreningens insyn inte ska säkerställas genom fullvärdigt ledamotskap i styrelsen, då detta innebär att föreningens representant därmed också ikläder sig ansvar för fattade beslut som denne inte reserverat sig emot. I stället föreslår utredningen att det ska vara ett krav för att det ska vara fråga om ett IdrottsAB att bolagsstyrelsen kontinuerligt måste adjungera minst en föreningsrepresentant till styrelsen, med uppgiften att bevaka att upplåtelseavtalet mellan förening och IdrottsAB efterlevs.

Utredningen har också funnit att nuvarande regel om ogiltighet för ändringar i upplåtelseavtal utan SF:s godkännande kan vara i behov av komplettering. Motivet för nuvarande regel är främst att förhindra kringgåenden genom så kallade aktieägaravtal, men utredningen har funnit att den även måste omfatta ett skydd mot ändringar även om upplåtande förening inte är aktieägare överhuvudtaget.

2. Risken om föreningar likställs med företag

Ideella föreningar jämförs och ibland jämställs med privata näringsidkare. Organisationsformen ideell förening är det som särskiljer idrottsrörelsen från de privata aktörerna och enligt utredningen behöver idrottsrörelsen därför hålla en tydlig rågång mellan den ideella föreningen och vinstsyftande bolag. Ett slopande av regeln om föreningens rösträttsmajoritet i IdrottsAB gör rågången än tydligare mellan ideell förening och aktiebolag. Den ideella föreningen värnas genom att det på ett trovärdigare sätt går att argumentera för dess särart, och därmed för att det stöd stat, landsting och kommun ger ideella föreningar ska bestå och utökas.

3. Internationell konkurrenskraft

Svensk elitidrott ska ha möjligheter att konkurrera internationellt. I en jämförelse med andra idrottsländer i Europa kan utredningen konstatera att de flesta har tillgång till andra associationsformer än en "non profit organisation" för sin idrottsliga elitverksamhet. Ett slopande av rösträttsregeln torde ge möjlighet till ökade ekonomiska resurser, vilket i sin tur bör skapa bättre möjligheter för idrottsliga framgångar.

Bilden av svensk idrott kan förändras

Den svenska idrottsmodellen kommer inte att falla sönder på grund av utredningens förslag. Utredningen tror att de nya möjligheterna endast kommer att tas tillvara av några enstaka av landets 20 000 föreningar. Däremot kommer bilden av den svenska idrottsmodellen att förändras mer än modellen i sig. Därför vill utredningen understryka vikten av bred dialog inom idrottsrörelsen och med politiska företrädare. Riksidrottsstyrelsen (RS) måste tydligt fastslå att IdrottsAB, liksom idag, inte ska få tillgodogöra sig något av idrottens stöd från stat, landsting och kommuner, oavsett hur ägandet i IdrottsAB ser ut.

Utredningens arbete

Frågan om regelverket för IdrottsAB är i sak en tämligen liten juridisk fråga, men argumentationen för och emot olika delar av regelverket sträcker sig utanför juridikens område. Därför har utredningen arbetat med ett brett anslag och emellanåt sökt kunskap i utkanten av det som ligger inom ramen för uppdraget. Strävan har varit att hitta en hållbar modell som ger förutsättningar för att skapa en balans mellan idrottens kärnvärden och kommersiella intressen för att möta framtiden och hålla ihop idrottsrörelsen.

Projekt- och referensgruppen, som till en början var två grupper, kom i praktiken att bli en grupp. Den har bestått av personer med olika perspektiv och utgångslägen. Det har varit välgörande för utredningen att ha en så varierande sammansättning, då vi tillsammans har varit tvungna att vrida och vända på modeller, argument och konsekvenser.

Två strategiska utgångspunkter som legat till grund för utredningen är att

- IdrottsAB – oavsett dess definition – inte ska medges medlemskap i specialidrottsförbunden (SF)
- minimireglerna för tillåtelse av IdrottsAB i SF:s tävlingsverksamhet ska finnas i Riksidrottsförbundets stadgar. Detta innebär att idrottsrörelsen har ett gemensamt regelverk som säkerställer att idrottens kärnvärden skyddas.

Nuvarande regelverk

Nuvarande regelverk syftar till att inrymma IdrottsAB under motsvarande krav som ställs på SF:s medlemsföreningar. Det vill säga det som är skyddsvärt med utgångspunkt i den demokratiska folkrörelseidrotten för "idrottens kärnvärden". Ett av dessa är ju givetvis fair play, det vill säga att tävlingsverksamheten ska ske på lika villkor för samtliga deltagande, oavsett organisationsform. En stor del av regleringen av IdrottsAB syftar till att förhindra att hela eller delar av idrottens gemensamma regelverk på RF-nivån ska kunna kringgås.

Den svenska modellen

Den svenska modellen bygger på ideella föreningar, med i huvudsak ideella ledare, formad i en folkrörelse, som självständigt utvecklar och driver sin verksamhet. Det är just idrottsverksamhet bedriven i ideella föreningar som stat, landsting och kommun har valt att stödja genom kontantstöd, subventioner, uppförande och förvaltning av idrottsanläggningar och idrottsmiljöer, skattemässiga fördelar med mera. Utredningen vill slå vakt om och utveckla den svenska idrottsmodellen.

Privata aktörer

Allt fler privata aktörer har etablerat bolag som bedriver/tillhandahåller idrottslig verksamhet. SF har reagerat på olika sätt på de privata aktörernas framväxt. Några har valt att aktivt agera mot privata tävlingsaktörer. Andra har intagit en motsatt attityd och sökt samarbete eller på andra sätt gett de privata aktörerna stöd och support.

Inom framför allt de individuella idrotterna finns det en rik flora av privata aktörer som driver klassisk idrottslig verksamhet för breddidrottare, motionärer, ungdomar och barn, som exempelvis nybörjarkurser, läger och skolor. Men även elitsyftande verksamheter.

På senare år har det inom elitfotbollen skapats riskkapitalbolag som engagerat sig i elitlaget i en förening eller IdrottsAB. Flera av dessa har sannolikt tillkommit som ett alternativ till majoritetsägande i IdrottsAB.

Internationell utblick

Det finns inte någon gemensam uppfattning/reglering av bolags deltagande i tävlingsverksamhet i de fyra nordiska länderna. Norge och Finland synes ha ett något så när lika regelverk, men inget av länderna anser att det är bolagen som deltar i tävlingsverksamheten, utan de anses endast administrera densamma. I Danmark tillåts bolag till och med att bli medlemmar i specialidrottsförbunden. Och i Sverige innebär ju regelverket att det är bolaget – IdrottsAB - som formellt deltar i tävlingsverksamheten.

I övrigt tycks flera olika associationsformer vara tillåtna inom andra europeiska nationsförbund. Dessutom har många länder andra associationsformer att tillgå än vad som finns i Sverige. Således verkar det som att idrottsrörelsen i Sverige är ensamma om den reglering vi har.

Investorer

Intervjuunderlaget är litet, men utredningen har dragit vissa generella slutsatser.

Nuvarande rösträttsregel är en hämmande faktor för inflödet av ytterligare externt kapital. Det faktum att föreningen har röstmajoritet på IdrottsAB:s bolagsstämma gör att investerarna ser hinder att förvalta sin investering på optimalt sätt. En förändring av rösträttsregeln tror investorerna kommer att ge ökat externt kapital till IdrottsAB.

Många av de personer som, framförallt genom bolag, ger avsevärt ekonomiskt stöd till idrotter och föreningar har en passion för just den föreningen. Det kan i vissa fall finnas en önskan att genom sitt engagemang och ekonomiska stöd göra ett avtryck som lever kvar över tid och som är synligt för de som följer föreningen nära eller på avstånd. Det ligger således i investorns intresse att kunna påverka föreningen så att dess värderingar sammanfaller med personens eller bolagets varumärke.

Några av investorerna kommenterar, att det finns en risk att investerare som inte har idrottens eller föreningens bästa för ögonen kommer att köpa in sig i IdrottsAB, om rösträttsregeln ändras.

Alternativa modeller

Utredningen har i kapitel 10 beskrivit andra modeller som har diskuterats. SF som har tillåtitt eller väljer att tillåta IdrottsAB har möjligheten att anta kompletterande regler eller modeller. Därför anser utredningen att det finns ett värde i att beskriva de modeller som den har diskuterat.

De är olika typer av alternativ, där de två första bygger på röstetalet på IdrottsAB:s bolagsstämma. Dessa alternativ kan kompletteras med två olika modeller. Den ena med ett krav på aktiebolag med särskild vinstutdelningsbegränsning, och den andra genom krav på aktieägaravtal och dess innehåll.

3. Utredningens upplägg och genomförande

I projektdirektivet från Riksidrottsstyrelsen (bilaga 1) skulle en projektgrupp och en referensgrupp tillsättas, vilket också gjordes. Samarbetet mellan projekt- och referensgruppen ökade allteftersom arbetet fortskred för att under den avslutande delen av uppdraget i praktiken arbeta som en grupp. Mot den bakgrunden avses både projekt- och referensgrupp när det står *utredningen* i texten.

Utredningen arbetade först med att hitta en grundplatta som den tror att alla SF står bakom, för att sedan diskutera lösningar. Grundplattan i det här sammanhanget är att idrottsrörelsen ska organisera sig så att så många människor som möjligt kan utöva idrott i en sammanhållen idrottsrörelse, där elit och bredd stödjer varandra. Utifrån det var utredningens strävan att hitta en hållbar modell, som ger förutsättningar för att skapa en balans mellan idrottens kärnvärden och kommersiella intressen för att möta framtiden och hålla ihop idrottsrörelsen.

För att klara av det har anslaget i utredningen varit brett för att beskriva och förstå idrottsrörelsens komplexitet och stora variation.

Mot denna bakgrund har arbetet fokuserat på följande:

- Utredningen har gjort en internationell utblick för att ta fram ett jämförande underlag avseende IdrottsAB (eller motsvarande) i övriga nordiska länder och närliggande europeiska länder. Den internationella utblicken återfinns i kapitel 5.
- Utredningen har intervjuat personer som företräder bolag som har investerat i elitidrott, antingen i IdrottsAB eller i idrottsföreningar. Dessa återfinns i kapitel 6.
- Utredningen har samrått med "Idéarbetet – Idrottsföreningen i framtiden", för att klarlägga och analysera konsekvenserna för idrottsföreningen i de fall ett IdrottsAB inte är föreningskontrollerat. En del i samrådet har skett genom den genomlysning av SF:s uppfattningar om privata aktörer inom sin idrott, som redovisas i kapitel 7.
- Utredningen har gjort en analys av vilka konsekvenserna blir om ett IdrottsAB är kontrollerat av en idrottsförening, det vill säga att upplåtande förening har minst 51 procent av rösterna på bolagsstämman, eller har en mindre andel av röstetalet på bolagsstämman.
- Utredningen har stämt av juridiska frågor med RF:s juridiska kommitté.

Projektgruppens ledamöter:

- Birgitta Ljung, RS, ordförande
- Jonas Bergqvist, styrelseledamot, Svenska Ishockeyförbundet
- Bo Bengtsson, bitr GS, Svenska Golf förbundet
- Lars-Åke Lagrell, Svenska Fotbolls förbundet
- Thomas Karlsson, RF, adjungerad
- Mattias Hjelmberg, RF, projektledare (utses av GS)

Referensgrupp ledamöter:

- Stefan Dahlbo, ordförande Svenska Tennisförbundet
- Lars Liljegren, ordförande Svenska Fäktförbundet
- Håkan Ramsin, ordförande Svenska Bandyförbundet
- Carina Sjöberg, GS Svenska Ridsportförbundet

- Hans von Uthmann, ordförande Svenska Basketbollförbundet
- Per Westling, GS Svenska Motorcykel och Snöskoterförbundet
- Tommy Wiking, ordförande Sveriges Amerikanska Fotbollförbundet

4. Nuvarande regelverk

Den svenska idrottsrörelsen – det vill säga den del som utgörs av RF-idrotten – bygger på medlemskapets grund från RF ända till föreningsnivån. Frånsett på föreningsnivån, där endast fysiska personer kan beviljas medlemskap, utgörs medlemmarna i de 69 SF och i DF och SDF av enbart ideella föreningar. Några andra typer av associationsformer kan inte beviljas medlemskap. Således är inte IdrottsAB medlemmar i respektive SF. Dock har vissa SF, som infört regler för IdrottsAB, ändrat i sina stadgar och jämställer IdrottsAB med sina medlemsföreningar i allt utom att man saknar rösträtt i den demokratiska processen.

Reglerna angående förenings IdrottsAB återfinns i 11 kap 3 a § i RF:s stadgar, och har endast undergått en förändring sedan dess införande vid RF-stämman 1999. Det var vid senaste stämman 2011 som regeln i tredje stycket om degradering vid IdrottsAB:s konkurs justerades, för att undvika att tidigare lydelse skulle kunna missbrukas. Nu infördes en tolv månaders karenstid enligt följande lydelse:

”Har en förenings IdrottsAB försatts i konkurs eller likviderats inom tolv månader efter det att rättigheten att delta i SF:s tävlingsverksamhet återgått till den upplåtande föreningen ska föreningen genom föreskrift i SF:s stadgar eller tävlingsregler degraderas i tävlingshänseende.”

Bland annat är den numera justerade degraderingsregeln till för att förhindra att man så att säga kör IdrottsAB:s ekonomi i botten, likviderar detta, och sedan startar ett nytt på motsvarande tävlingsnivå. En sådan så kallad ekonomisk doping har inte varit tillåten sedan regelverket infördes, och nu är dessutom en lucka i regeln tilltäppt genom tolv månaderskarensen vid konkurs eller likvidation. Regelns tillämpning drabbade Gislaveds MK – Lejonen, som till följd av konkurs för sitt IdrottsAB för sin speedwayverksamhet under 2012, degraderades från Elitserien till Allsvenskan i speedway. Motsvarande råkade Örgryte IS ut för, då konkursen för dess IdrottsAB i fotbollen innebar en degradering från Superettan, där man egentligen skulle spelat efter att ha åkt ur Allsvenskan i fotboll, till division ett under 2010. För Örgryte IS var det tur att Svenska Fotbollförbundet relativt nära inpå konkursen hade ändrat sin tidigare regel om degradering två nivåer.

Paragrafen i sin helhet, med av RS utfärdade kommentarer, lyder som följer:

”11 KAP SPECIALIDROTTSFÖRBUND (SF)

3 a § Förenings IdrottsAB

Under förutsättning att SF:s stadgar medger det får förening upplåta rättigheten att delta i SF:s tävlingsverksamhet till ett IdrottsAB. Med förenings IdrottsAB avses ett aktiebolag som till huvudsaklig del har till ändamål att bedriva idrottslig verksamhet och därtill naturligt anknytande verksamhet och i vilket upplåtande förening har röstmajoritet på bolagsstämma.

SF som medger upplåtelse enligt föregående stycke skall i sina stadgar och tävlingsregler ange följande villkor att ingå i upplåtelseavtal mellan förening och IdrottsAB:

1. IdrottsAB skall förbinda sig att följa vid varje tid gällande RF:s stadgar, SF:s stadgar och SF:s tävlingsregler.
2. Idrottsutövare i IdrottsAB skall vara medlem i förening som upplåtit den idrottsliga verksamheten till bolaget.
3. Upplåtande förening skall även fortsättningsvis bedriva sådan idrottslig verksamhet som ligger till grund för medlemskapet i SF.
4. IdrottsAB får inte vidareupplåta rättigheten att delta i SF:s tävlingsverksamhet.

5. IdrottsAB:s rätt att delta i SF:s tävlingsverksamhet skall upphöra att gälla om upplåtande föreningsmedlemskap i vederbörande SF upphör.
6. Rättigheten att delta i SF:s tävlingsverksamhet skall återgå till föreningen om IdrottsAB försätts i konkurs eller träder i likvidation.
7. Förening skall förbehålla SF rätten att godkänna det namn under vilket IdrottsAB deltar i SF:s tävlingsverksamhet.
8. IdrottsAB skall på begäran av RIN lämna yttranden och upplysningar samt handlingar i ärenden avseende bolagets idrottsliga verksamhet.
9. Upplåtelseavtal och ändringar i detta skall godkännas av vederbörande SF för att äga giltighet.

Har en förening IdrottsAB försätts i konkurs eller likviderats inom tolv månader efter det att rättigheten att delta i SF:s tävlingsverksamhet återgått till den upplåtande föreningen ska föreningen genom föreskrift i SF:s stadgar eller tävlingsregler degraderas i tävlingshänseende.

SF som tillåter IdrottsAB att delta i tävlingsverksamheten är skyldigt att i sina stadgar eller tävlingsregler förbjuda ett IdrottsAB, som direkt eller indirekt ägs av någon som har ett avgörande inflytande över även annat IdrottsAB, rätten att delta på samma nivå i detta SF:s tävlingsverksamhet.

SF skall fortlöpande kontrollera efterlevnaden av upplåtelseavtalet samt vad som i övrigt föreskrivs i denna paragraf. Vid avvikelser är SF skyldigt att vidta åtgärder för bestämmelsernas efterlevnad.

SF har rätt att i stadgar och tävlingsregler föreskriva ytterligare villkor för upplåtelsen.”

Kommentarer till stadgetexten, utfärdade av RS

”K3 § Idrottsaktiebolag (IdrottsAB)

Med IdrottsAB avses aktiebolag, med den här särskilt avsedda inriktningen, enligt aktiebolagslagen.

Med till ”huvudsaklig del bedriva idrottslig verksamhet och därtill naturligt anknytande verksamhet” avses att av IdrottsAB:s totala verksamhet skall cirka 75 procent utgöras av idrottslig verksamhet och sådan verksamhet som naturligt får anses höra till idrottsverksamheten, såsom t.ex drift av idrottsanläggningar och därtill hörande serviceverksamhet, reklam- och sponsoringverksamhet.

Upplåtande förening skall även fortsättningsvis bedriva en faktisk verksamhet som under inga omständigheter får utvecklas dithän att det framstår som uppenbart att föreningen enbart finns till för att upprätthålla medlemskapet i SF. I annat fall riskerar man att få en s.k. bulvanförening, som endast existerar för att upprätthålla upplåtelseavtalet gentemot ett IdrottsAB. Föreningen måste ha en rimlig omfattning på sin kvarvarande idrottsliga verksamhet som i normalfallet bör utgöras av en ungdomsverksamhet som motsvarar den man tidigare haft.

SF som så önskar kan utförligare specificera kraven på upplåtande förenings verksamhet, t.ex att förening skall ha uppnått viss idrottslig nivå för att överhuvudtaget kunna få tillåtelse att upplåta sin rättighet att delta i SF:s tävlingsverksamhet till ett IdrottsAB.”

Till RF-stämman 2009 hade Sv Fobollförbundet och Sv Ishockeyförbundet i sin gemensamma motion yrkat att avslutningen av paragrafens första stycke skulle slopas, det vill säga att ”och i vilket upplåtande förening har röstmajoritet på bolagsstämma” skulle tas bort. Därmed skulle definitionen av IdrottsAB:s inte innehålla något ägarkrav vad avser upplåtande förenings aktieäggande. I enlighet med RS förslag avlogs dock motionen. Genom åren är det sammantaget endast rösträttsregeln som varit föremål för ifrågasättande, i vart fall i form av motioner om förändring/slopande av den.

Reglernas effekter syftar till att inrymma IdrottsAB under motsvarande krav som ställs på medlemsföreningar. RF:s Juridiska kommitté (JurK) valde i sitt uppdrag inför stämman 2011 att kalla det som är skyddsvärt med utgångspunkt i den demokratiska folkrörelseidrotten för ”idrottens

kärnvärden". Ett av dessa är ju givetvis fair play, det vill säga att tävlingsverksamheten ska ske på motsvarande villkor för samtliga deltagande, oavsett organisationsform. En stor del av regleringen av IdrottsAB syftar till att förhindra att hela eller delar av idrottens gemensamma regelverk på RF-nivån ska kunna kringgås. Detta regelverk för IdrottsAB, fast då utan rösträttsregeln, ansåg Bolagiseringsutredningen 1998 skulle vara tillräckligt för att bevara/skydda idrottens kärnvärden. Dåvarande utredning menade att genom de tvingande reglerna om vad upplåtelseavtalet minst måste innehålla för SF:s godkännande av upplåtelsen av serieplatsen.

En närmare genomgång av paragrafen visar hur den skyddar idrottens kärnvärden.

Den första punkten: "IdrottsAB ska förbinda att följa vid varje tid gällande RF:s stadgar, SF:s stadgar och SF:s tävlingsregler" och den andra punkten "Idrottsutövare i IdrottsAB ska vara medlem i förening som upplåtit den idrottsliga verksamheten till bolaget" tvingar IdrottsAB att följa idrottens värdegrund och gemensamma spelregler.

Att IdrottsAB ska vara kopplad till en idrottsförening som bedriver idrottsverksamhet av viss omfattning över tid regleras i punkt 3; "Upplåtande förening ska även fortsättningsvis bedriva sådan idrottslig verksamhet som ligger till grund för medlemskapet i SF", och punkt 5; "IdrottsAB:s rätt att delta i SF:s tävlingsverksamhet ska upphöra att gälla om upplåtande förenings medlemskap i vederbörande SF upphör".

Att IdrottsAB inte kan hantera tävlingsrätten som den vill relegeras i punkt 4; "IdrottsAB får inte vidareupplåta rättigheten att delta i SF:s tävlingsverksamhet", och punkt 6; "Rättigheten att delta i SF:s tävlingsverksamhet ska återgå till föreningen om IdrottsAB försätts i konkurs eller träder i likvidation".

Transparensen i IdrottsAB:s idrottsliga verksamhet säkerställs i punkt 8; "IdrottsAB ska på begäran av RIN lämna yttranden och upplysningar samt handlingar i ärenden avseende bolagets idrottsliga verksamhet".

Dessutom finns tre delar som säkerställer SF:s kontroll och insyn över IdrottsAB, samt möjligheter att ytterligare reglera sina IdrottsAB.

Punkt 9; "Upplåtelseavtal och ändringar i detta ska godkännas av vederbörande SF för att äga giltighet". Två stycken efter punkt 9; "SF ska fortlöpande kontrollera efterlevnaden av upplåtelseavtalet samt vad som i övrigt föreskrivs i denna paragraf. Vid avvikelse är SF skyldigt att vidta åtgärder för bestämmelsernas efterlevnad", samt "SF har rätt att i stadgar och tävlingsregler föreskriva ytterligare villkor för upplåtelsen".

Den inledande meningen i paragraf 3 a innehåller den formella definitionen av IdrottsAB, samt reglerar den ideella föreningens inflytande över IdrottsAB: "Med förening IdrottsAB avses ett aktiebolag som till huvudsaklig del har till ändamål att bedriva idrottslig verksamhet och därtill naturligt anknytande verksamhet och i vilket upplåtande förening har röstmajoritet på bolagsstämma".

För att förhindra intressekonflikter mellan IdrottsAB som tävlar mot varandra står följande: "SF som tillåter IdrottsAB att delta i tävlingsverksamheten är skyldigt att i sina stadgar eller tävlingsregler förbjuda ett IdrottsAB, som direkt eller indirekt ägs av någon som har ett avgörande inflytande över även annat IdrottsAB, rätten att delta på samma nivå i detta SF:s tävlingsverksamhet."

A- och B-aktier, skillnader mellan ägande och rösträtt, samt koncernbidragsmöjligheterna

För diskussionens skull anser utredningen att det är av vikt att skillnaderna mellan ägande och rösträtt enligt aktiebolagslagen (ABL) förklaras.

Eftersom ABL tillåter att ett aktiebolag (AB) utger aktier med olika röstvärde vid bolagsstämma så kan ABL:s olika gränsvärden uppnås på annat sätt än genom ägandet av antalet aktier. Enligt ABL är det tillåtet med ett rösträttsförhållande 1 till 10 mellan olika typer av aktier med samma nominella värde. Det vill säga att det som oftast kallas A-aktier ges ett rösträttsvärde som maximalt är tio gånger högre än B-aktier. Genom innehav av A-aktier kan en ägare därför behålla röstmajoriteten på en bolagsstämma – och därmed ”makten” över bolaget - trots att antalet B-aktier ägda av andra vida överstiger det antal som utgörs av A-aktier. Förutsättningarna avgörs av hur många A- respektive B-aktier som emitterats.

Så när vi i kapitel 10 redogör för de olika rösträttsregler som finns i ABL, och som utredningen valt att analysera, ska hållas i minne att vi hela tiden talar om röstetalet och inget annat. En investor/flera investorer etcetera kan maximalt äga lite mer än 90 procent av kapitalvärdet av aktierna (B-aktier), men rösträttsmajoriteten – ”makten” - ändå innehas av den/de som äger A-aktierna, om dessa är överens. Det krävs nämligen ett A-aktieinnehav som antalsmässigt uppgår till cirka 9.2 procent av det totala antalet aktier.

I detta sammanhang måste också noteras att det vid bland annat intervjuerna av några investorer, men även i andra sammanhang, framförts åsikten att ett fritt ägande av IdrottsAB skulle innebära en skattemässig fördel för investorer, eftersom ett annat aktieägande bolag som äger mer än nio tiondelar av aktierna i IdrottsAB kan ge så kallat koncernbidrag till detta dotterbolag. Helägt dotterbolag skulle ett IdrottsAB kallas i en sådan så kallad koncern med det aktieägande bolaget som moderbolag.

Om de formella förutsättningarna för koncernbidrag föreligger behandlas koncernbidraget som en avdragsgill omkostnad hos givaren och som en skattepliktig intäkt hos mottagaren. Koncernbidrag utgör inte ersättning för tjänster eller varor som tillhandahållits givaren. Inkomstöverföringen svarar med andra ord inte mot prestationer.

Det dessa investorer menar är att ett fritt ägande ger avsevärda incitament för att något avinvestorns ”egna” aktiebolag, som genererar vinster från annan verksamhet, istället för att skatta bort delar av dessa kan överföra hela eller delar av vinsterna till sitt ägandes IdrottsAB, genom ett skattemässigt avdrag motsvarande koncernbidraget. Och om det är ett ekonomiskt underskott i det befintliga IdrottsAB så behöver ingen beskattning heller riskeras hos IdrottsAB/dotterbolaget till följd av koncernbidraget, genom att det måste redovisas som en skattepliktig intäkt.

Möjligheterna till att ge koncernbidrag synes starkt tala för ett ökat inflöde av externt kapital till ”helägt” IdrottsAB av hos givande AB avdragsgilla koncernbidrag. Detta skulle då kunna vara ett starkt skäl för att inte ha något krav på ägande hos upplåtande förening. Ty samtliga alternativa modeller som bygger på krav på upplåtande förenings ägande av aktier i IdrottsAB regeln kan synas blockera sådana möjligheter.

Utredningen vill avvisa dessa från bl.a. investorer framförda uppfattningar och konstaterar att redan dagens rösträttsregel ger dessa möjligheter att ge avdragsgilla koncernbidrag. Det är nämligen

antalet aktier i dotterföretaget som är avgörande och inte röstetalet. Och som vi konstaterade ovan i redovisningen av möjligheterna med röststarka A-aktier och röstsvagare B-aktier i det maximala förhållandet 10 till ett, kan B-aktierna utgöra mer än 90 procent (ca 90.8) av det totala antalet aktier i IdrottsAB, men upplåtande förening ändå inneha röstmajoritet på bolagsstämman.

Utredningen konstaterar således att en investor via något bolag kan äga alla B-aktier utgörande mer än 90 procent av antalet aktier. Därmed föreligger koncernbidragsmöjligheter, samtidigt som upplåtande förening via sitt A-aktieinnehav har rösträttsmajoriteten.

5. Svensk idrott i samtiden

Svensk idrott – världens bästa. Det är den vision som RF-stämman med acklamation antog 2009 i Visby. Det är en energigivande och utmanande vision som spänner över mycket. Vi ska sträva efter att bli världens bästa på planen, i skogen, i vattnet eller i luften. Men också världens bästa för barnet som slår sin första kullerbytta eller föräldern som spelar en match i veteranserien.

Visionen bygger på en samlad idrottsrörelse. Svensk idrotts styrka är just det att den är sammanhållen. Vi har så mycket mer som förenar oss än som skiljer oss. Idrottens nerv och glädje finns där oavsett om det är en internationell final eller ett klubbmästerskap, om det är fotboll eller issegling. De ideella ledarna, idrottarna som vill spränga sina gränser och publiken som lever sig in. Föreningen som är öppen för alla oavsett bakgrund. Respekten, reglerna och strukturen för rent spel. Dessutom är vi tillsammans en stark röst och positiv kraft i samhället.

Idrottsrörelsen som folkrörelse

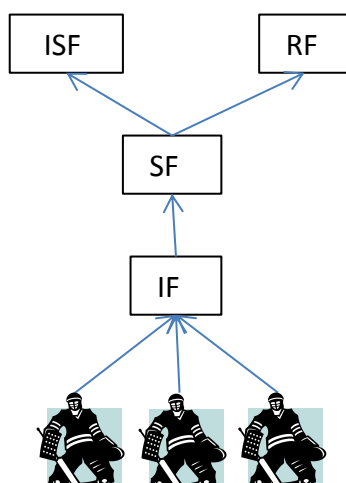
Utbredningen bland barn och ungdomar är unik både i förhållande till andra organisationer i Sverige och till idrottsrörelser i andra länder, även om de nordiska länderna uppvisar jämförbara mönster. Svensk idrottsrörelse är en av världens starkaste rörelser med en bredd som uppmärksammas internationellt. Två av tre pojkar och drygt varannan flicka i åldrarna sju till 15 år är med i en eller flera idrottsföreningar. Drygt två miljoner personer i åldern 16 – 84 år är medlemmar och/eller har förtroendeuppdrag i en eller flera idrottsföreningar.

600 000 personer i Sverige är ledare, tränare, styrelseledamot eller har liknande uppdrag i någon idrottsförening. Många av de ideellt arbetande ledarna är också föräldrar som coachar, tränar, tvättar, lappar, lagar, tröstar, uppmuntrar, kör bil, säljer lotter, knyter skor och snyter näsor, kyler ner och plåstrar om. De ger en öppen och varm famn att krypa in i och ett knä att krypa upp i när det besvikna barnet som bäst behöver stöd och tröst.

Föreningen som associationsform

Idrottsrörelsen formades i en tid då demokratin utvecklades i samhället och föreningen var den givna organisationsformen. Idrott var för amatörer och inte något som var möjligt att livnära sig på. Samhället förändras. Vårt välstånd har ökat och fritiden likaså. Idrott har blivit en livsstil för många.

Men formen för vår organisering är densamma. Den ideella föreningen är idrottsrörelsens grund och kommer att vara så. Vi är en folkrörelse bestående av idrottsföreningar, där vi samlas kring gemensamma intressen. I föreningsformen och organisationsstrukturen sluter vi genom medlemskapet ett slags avtal. Ett avtal som handlar om lojalitet mot det demokratiskt överenskomna. Det är tydligast i de regler som vi kommer överens om att vi ska använda när vi tävlar. Det är ju meningslöst att tävla om vi inte är överens om reglerna. Men det handlar lika mycket om vår värdegrund och våra formella strukturer med gemensamma regler för doping och rättssystem. Det avtalet sträcker sig också internationellt. Alla SF är medlemmar i internationella idrottsförbund som på samma sätt sätter ramar för delar av SF verksamhet.

Det är just organisationsformen den ideella föreningen som stat, landsting och kommun har valt att stödja sedan idrottens framväxt. Genom kontantstöd, subventioner, uppförande och förvaltning av idrottsanläggningar och idrottsmiljöer, skattemässiga fördelar med mera.

Stödet till idrotten

Ett fortsatt omfattande stöd till idrotten från stat, kommuner och landsting är avgörande för den svenska idrottsrörelsens fortsatta utveckling. Samhällsstödet är särskilt betydelsefullt för de specialförbund och föreningar som inte lyckas generera betydande kommersiella intäkter.

År 2011 var det totala statliga stödet drygt 1,7 miljarder kronor. Det är värt att notera att RF endast får fördela statens stöd till SF och idrottsföreningar som är medlemmar i SF. IdrottsAB kan inte erhålla medel ur det statliga idrottsanslaget. Detta kommer inte att ändras oavsett eventuella förändringar när det gäller rösträttsregeln. Motsvarande torde gälla för idrottsliga bidrag från samtliga kommuner och landsting.

Landstingens bidrag till idrotten består huvudsakligen av stöd till RF:s distriktsidrottsförbund och uppgår för närvarande till ca 100 miljoner kronor.

Kommunernas stöd är viktigt för idrottsföreningarna. Det handlar dels om kontanta bidrag av olika slag, som enligt Sveriges kommuner och landsting (SKL) uppgår till drygt en miljard kronor årligen. Men ännu mer betydelsefullt är att kommunerna står för idrottsanläggningar som föreningarna kan använda gratis eller till subventionerad kostnad. Värdet av det stödet har SKL beräknat till ungefär 3,5 miljarder kronor per år.

Totalt är således statens, landstingens och kommunernas stöd till den svenska idrottsrörelsen drygt sex miljarder kronor, varav den största delen (ca 4,5 miljarder) kommer från kommunerna.

Trots allt detta stöd är svensk idrott, tvärtemot vad många tror, till största delen egenfinansierad. Det största bidraget står de över 600 000 ideella ledarna för. Enligt en studie gjord 2005 av Ersta Sköndals högskola lade de ner sammanlagt 176 miljoner timmar på sitt ledarskap, vilket omräknat i pengar är värt närmare 30 miljarder kronor.

Det är ingen tvekan om att folkrörelsekaraktären, och den därmed starka politiska kraft som idrotten utgör, har varit avgörande för kommunernas satsningar på bland annat idrottsanläggningar och annat stöd till föreningslivet.

Medlemmarna bidrar inte bara med ideellt arbete utan också genom medlems- och träningsavgifter med kontanta pengar. Avgifternas betydelse för en genomsnittlig förening har ökat radikalt det senaste decenniet och utgör idag drygt 30 procent av de totala intäkterna i en genomsnittlig idrottsförening. Sammanlagt handlar det om mer än 3,7 miljarder kronor varje år.

Förening = företag/näringsidkare

Samhällets stöd till idrottsrörelsen har dock ifrågasatts den senaste tiden i en rad olika sammanhang. Det finns ett antal nyligen avslutade eller pågående rättsliga och/eller politiska processer som alla handlar om att ideella föreningar jämförs och ibland jämställs med privata näringsidkare

- Konsumentverket (KV) beslutade i en process mellan en lokal Friskis & Svettis-förening och en medlem (dnr 2011/685:40) att Friskis & Svettis är att betrakta som en näringsidkare och dess medlemmar som konsumenter av föreningens verksamhet, vilken därmed omfattas av lagen om avtalsvillkor i konsumentförhållanden.
- Konkursverket (KKV) har i ett ärende rörande Svenska Bilsportförbundet beslutat att förbundet måste ändra sina tävlingsregler. Det handlar om de paragrafer som stadgar att medlemmar i föreningar inom förbundet inte utan förbundets samtycke äger rätt att som aktiv eller funktionär delta i tävlingar som arrangeras av någon som inte är ansluten till förbundet och inte fått sanktion från förbundet. KKV anför i sitt beslut (709/2009) att Svenska Bilsportförbundet med dess föreningar är att betrakta som aktörer på marknaden för att arrangera bilsporttävlingar och föreningarnas medlemmar är enligt KKV att jämställas med konsumenter.
- EU-kommissionen har hotat att anmäla Sverige till EU-domstolen för fördragsbrott. Kommissionen menar att Sverige inte följer EU:s momsdirektiv genom att allmännyttiga ideella föreningar normalt inte behöver redovisa moms. I kommissionens argumentation framkommer att en ideell förening inte ska ha konkurrensfördelar på den marknad den verkar. Exempelvis så menar kommissionen att en förening som säljer korv på en tävling eller match är en aktör på den lokala restaurangmarknaden och ska följa samma regler som de företag som säljer korv och/eller annan mat. Parallellt med denna process pågår en revidering av EU:s momsdirektiv. I bilaga x finns ett fördjupande avsnitt om revideringen i sig.
- I delbetänkandet Mindre våld för pengarna (SOU 2012:23) föreslår den nationella samordnaren för att motverka brottslighet i samband med idrottsarrangemang att ett IdrottsAB där rösträttsmajoriteten innehas av en ideell förening inte ska behöva betala polisbevakningskostnader vid sina idrottsarrangemang. Den nationella samordnaren menar att ett sådant IdrottsAB i detta avseende är att jämföra med en allmännyttig ideell förening och därför borde åtnjuta samma betalningsbefrielse.

Samtidigt ökar konkurrensen från företag som säljer idrottslig verksamhet och har gjort så de senaste decennierna. Dessa företag erbjuder en idrottsaktivitet som i vissa fall är snarlik den som idrottsföreningen erbjuder. Ur företagets, och i vissa fall även några myndigheters, perspektiv är idrottsaktiviteten en tjänst som individer konsumerar. Medlemskapet i föreningen och föreningens uppbyggnad och syfte anses av flera inblandade i dessa fall inte vara en faktor som har någon

avgörande betydelse när verksamheter ska jämföras och fria marknader utan snedvriden konkurrens ska utvecklas.

Eftersom idrottsrörelsen, som nämnts ovan, får sitt stöd av samhället för sin verksamhet bedriven inom organisationsformen ideell förening, som i sig anses ha ett samhällsnyttigt egenvärde, är det särskilt angeläget att dessa verkar som sådana och inte bedriver sin verksamhet på ett sätt som i vart fall till det yttre liknar vinstsyftande företag. Risken är annars att det kommer att bli svårare att argumentera för att idrottsrörelsen ska fortsatt få samhällets stöd i samma stora omfattning som idag.

Antalet IdrottsAB idag

Inför stämman i Visby 2009 kunde efter en enkätundersökning till berörda SF konstateras att det i februari 2009 fanns 14 verksamma IdrottsAB inom fem av de sju SF som infört regler för tillåtande av IdrottsAB i SF:s tävlingsverksamhet, enligt följande:

- Bandy - 1
- Fotboll – 8
- Handboll - 1
- Ishockey – 2
- SVEMO – 2

Basket och Innebandy redovisade inga IdrottsAB.

Efter en enkät till de sju SF kunde i maj 2010 konstateras att antalet verksamma IdrottsAB ökat till 26 st, fördelat på sex SF. Det var Innebandy som SF som tillkommit med ett IdrottsAB.

Utredningen har återigen genomfört en enkät till samma sju SF och kan i november 2012 konstatera att antalet IdrottsAB nu uppgår till 22 fördelade på följande sätt:

- Bandy - 1
- Fotboll – 4
- Handboll - 1
- Innebandy -1
- Ishockey – 5
- SVEMO – 10

Idrottens medialisering, kommersialisering och globalisering

De senaste årtiondena har idrottens kommersialisering exploderat, allt ifrån den mediala exponeringen med ökad omsättning för idrotten som en effekt, till att idrott (eller snarare träning) kan köpas av privata gymkedjor eller privata idrottsakademier, denna utveckling beskrivs närmare i kap 5. I synnerhet har elitidrotten globaliserats, medialiserats och kommersialiserats. Den har blivit tillgänglig för hela världen på helt nytt sätt. Det är viktigare för Manchester United att spela träningsmatcher i Thailand än i Manchester. New York Rangers spelar NHL-matcher i Stockholm. En utveckling som många hade svårt att se för ett eller två decennier sedan.

Den kommunikativa revolution som Internet har inneburit har även påverkat TV. Inte minst genom ett ökat antal TV-kanaler, där många är nischade. Tillsammans med det ökade utbudet av information har också kravet på konceptualisering och paketring vuxit sig starkt. Det påverkar i sin

tur mediabolagens krav på idrotten att anpassa sina tävlingsformer, arenor, närhet till idrottarna med mera efter mediabolagens önskemål. Eftersom idrotten ser så stora fördelar, både ekonomiskt och spridningsmässigt, med att exponeras i TV har den i många fall gått mediabolagen till mötes.

Risk för splittring inom idrottsrörelsen

Privata initiativ utanför den svenska idrottsrörelsen har genom åren lockat såväl aktiva som föreningar att tävla i sammanhang utanför SF-idrottens verksamhet. Dessa initiativ tror utredningen kommer att öka framöver. Om inte SF tillåts att utveckla sin verksamhet i samklang med förändringar i omvärlden ökar risken för konflikter mellan aktiva och föreningar eller förbund, samt mellan föreningar och förbund. Konflikter som i värsta fall i sin förlängning kan leda till splittring av vår nuvarande folkrörelsebaserade idrottsmodell.

Sammanfattning

Utredningens uppfattning är att det finns ett behov av att utveckla förutsättningarna så att vår folkrörelseidrott går i takt med samtiden, för att även om tjugo år kunna vara en sammanhållen idrottsrörelse.

En idrottsrörelse där bredd och yppersta elit, stora och små idrotter, kommersiellt starka och svaga idrotter gör det möjligt för alla att idrotta oavsett ambition eller förmåga, och där vi kan möta samhällets förändringar och människors behov och där vi kan mäta oss med de bästa internationellt. En grund som då måste bestå enligt utredningens uppfattning är medlemslinjen från förening till förbund.

I en tid där fri rörlighet och fri konkurrens är starka ledord för samhället och dess medborgare jämförs och ibland jämställs ideella föreningar med företag. En jämförelse som sker både av myndigheter i Sverige och på EU-nivå, där man ifrågasätter de fördelar och det stöd som stat, landsting och kommun ger idrottsrörelsen. Vi behöver skydda de ideella föreningarna som idrotten är uppbyggd av och i högre grad förklara och beskriva mervärdet av idrott som bedrivs just i föreningsformen. Men då måste vi också sanera bland de företeelser och verksamheter som tyvärr förekommer inom idrotten, där organisationerna ibland hoppar mellan olika tuvor för att samtidigt kunna uppnå alla fördelar, både de som ideell förening och de som bolag kan ha möjlighet till. Antingen drivs en verksamhet i en förening, med de fördelar och nackdelar som följer av det. Eller så drivs det i ett bolag, med de fördelar och nackdelar som följer av det. Vi kan inte uppnå bägge delar och förvänta oss ett fortsatt stöd av samhället på samma sätt som idag. Vi måste acceptera de olikheter i regler och dess effekter som rågången mellan ideella föreningar och aktiebolag innebär.

6. Privata aktörer och medlemmars/konsumenters inblandning och påverkan av tränings- och tävlingsverksamheten.

Utredningen har ansett det värdefullt för utredningens diskussioner om alternativa lösningarna kring IdrottsAB, att titta närmare på den bolagsverksamhet som finns i, eller i nära anslutning till, den föreningsdrivna idrotten.

Kartläggningen koncentrerades inledningsvis till de idrotter som ledamöterna i projekt- och referensgruppen är engagerade i.

Det konstaterades då att det finns en stor mängd bolag som ägs helt eller till övervägande delen av idrottsföreningar eller SF. Dessa bolag har skapats för att driva och äga idrottsanläggningar, bedriva annan verksamhet än den rent idrottsliga, till exempel affärs- eller medieverksamhet, eller för att arrangera specifika tävlingsarrangemang. I de flesta av dessa bolag bedrivs emellertid inte någon regelbunden tävlings- eller träningsverksamhet. Därmed faller sådan idrottsanknuten bolagsverksamhet utanför utredningens uppdrag, och har ingen egentlig betydelse för de fortsatta resonemangen.

Utredningen kunde emellertid även konstatera att det finns en stor grupp av bolag som ägs av privata aktörer, som också bedriver idrottslig verksamhet. Dessa bolag kan betraktas som olika former av alternativ till IdrottsAB. I en del idrotter, exempelvis tennis och golf, har bolagen inte heller någon direkt koppling eller relation till en idrottsförening. Några av bolagen arrangerar professionella idrottstävlingar på internationella tourer, till exempel Swedish Open i tennis och Nordea Masters i golf. Andra organiserar breddverksamhet och jobbar direkt mot idrottsutövarna som konsumenter, till exempel Knatteskuttet, de så kallade golfbolagen och privata utbildare. Ett antal riskkapitalbolag har också etablerats med direkt koppling till ett allsvenskt lag i herrfotboll, exempelvis Euro Football Invest AB som är delägare i, och finansiär av, Malmö FF:s A-trupp.

Behovet av och intresset för bolagsverksamhet i anslutning till idrott har historiskt sett uteslutande ansetts vara aktuellt för lagidrotterna i allmänhet, och dess yttersta elitverksamhet i synnerhet. Utredningens kartläggning visar emellertid att privat bolagsverksamhet i anslutning till idrott är minst lika, om inte till och med mer, förekommande inom de individuella idrotterna.

Privata aktörer har funnit en plattform eller marknad i individuella idrotter där redskapen eller utövandet är dyrt, där anläggningarna är privat finansierade eller där det finns många aktiva eller presumtiva utövare. Inom dessa idrotter finns också en stor breddverksamhet som är kommersiellt sett värdefull, och som därför lockar privata investerare och entreprenörer.

För att få en mer heltäckande bild av privata aktörers inblandning och påverkan av tränings- och tävlingsverksamheten, uppdrog utredningen till strategi- och analysföretaget United Minds att intervjua företrädare för utvalda SF med syftet att genomlysna och nulägesbeskriva förekomsten av bolagsverksamhet kopplad till SF:s tävlingsverksamhet. För den önskar läsa hela rapporten från United Minds finns hos utredningens sekreterare. Det ska noteras att SF:s företrädare så gott som alla har låtit sig intervjuas utan att förankra sina svar i SF:s styrelse.

Utredningen valde ut 17 SF som bedömdes kunna ha bolagsverksamhet/privata aktörer involverade i SF:s tävlingsverksamhet. Härutöver erbjöds samtliga SF att intervjuas, vilket ett SF tackade ja till.

Vidare har företrädare för Svenska Hockeyligan och Föreningen Svensk Elitfotboll, som intresseorganisationer för elitföreningarna i ishockey och fotboll, intervjuats.

Redovisning av kartläggningen

Genom United Minds kartläggning framkom det med all tydlighet att det idag finns en rad privata aktörer som driver idrottslig verksamhet av motsvarande slag, innehåll och omfattning som tidigare varit förebehållen SF och idrottsföreningar. United Minds konstaterade också att den övergripande utvecklingen går mot allt fler privata initiativ och bolag inom de flesta av de intervjuade SF:n.

Genom intervjuerna framkom det också att det finns en rad olika slags privata aktörer; från egna bolag för de aktiva till riskkapitalister som ser en möjlighet att investera i idrotten. Inställningen och förhållningssättet till de privata aktörerna skiljer sig kraftigt åt från förbund till förbund beroende på förbundens bakgrund, idrottens roll i samhället och hur förbunden valt att hantera situationen mellan det privata och det ideella.

Resultatet av intervjuerna, samt den övriga information som inhämtats, sammanfattas här för de områden inom vilka privata aktörers involvering bedömts ha betydelse för utredningens huvudfrågor.

Egna bolag bland aktiva

Att idrottsutövare har egna bolag för att förvalta inkomster och kostnader från idrottsutövandet har ingen egentlig påverkan på alternativen till dagens IdrottsAB. Under förutsättning att idrottsutövaren tävlar och representerar en förening, IdrottsAB eller ett SF/landslag är han/hon bunden av idrottens regelverk, bestraffningsregler och antidopingbestämmelser. Praktiska och juridiska problem uppkommer först om eller när idrottsutövaren deltar i internationella tourer som inte ställer krav på medlemskap i en svensk idrottsförening. Det gäller bland annat European Tour i golf, ATP Tour i tennis och inom procykelsporten med privat ägda stall.

Breddverksamhet

Floran av privata aktörer inom breddverksamheten är stor. De återfinns bland annat inom gym- och friskvårdsområdet, bowling, styrketräning, simning, löpning och andra verksamheter där viss del av breddverksamheten av hävd drivs i organiserad form eller i vart fall utanför idrottsföreningarnas traditionella verksamhet.

Inom golfsporten är breddverksamheten tvärtom väl organiserad. Närmare 475 000 personer är aktiva, registrerade, utövare och över 450 000 är medlemmar i golfklubbarna. Ett avgörande skäl till att breddverksamheten drivs i organiserad föreningsform, är att golfanläggningarna, med få undantag, finansieras genom privata medel. Utövarna bär sporten rent ekonomiskt.

I takt med att intresset för golfsporten tog fart under 1980-talet och in på 2000-talet, valde många privata markägare att bygga golfbanor. För att inte förlora kontrollen över marken, eller av genuint intresse att driva en egen golfanläggning istället för jordbruk, väcktes krav på att få driva verksamheten i aktiebolagsform istället för ideell förening. Svenska Golf förbundet (SGF) tog tidigt beslut om att öppna för att bolag skulle tillåtas driva idrottslig verksamhet inom förbundets ram. I SGF:s stadgar finns det därför ett särskilt kapitel som reglerar att aktiebolag kan genom avtal ansluta sig till SGF:s verksamhet. I praktiken erhåller "golfbolagen" samma rättigheter och skyldigheter som golfklubbarna har, exklusive rätt till kommunalt och statligt stöd. Golfbolagen saknar dock rösträtt,

men bolagens ledare kan delta aktivt i all förbundsverksamhet. Verksamheten i golfbolagen omfattar alla delar från nybörjarutbildning till elitverksamhet. Golfspelare som representerar golfbolaget (köpt årsspelkort eller aktie i bolaget) har samma status som medlemmar i golfklubbarna, och tillåts delta i all tävlingsverksamhet. Eftersom RF:s stadgar ställer krav på medlemskap i förening för deltagande i till exempel SM, kan inte golfbolagen vinna Elitserien och golfspelarna kan inte vinna SM. Men i övrigt är det för utövarna ingen skillnad mellan att spela golf i föreningsform eller i bolagsform.

Utvecklingen under de senaste åren har varit entydig: antalet golfbolag ökar samtidigt som antalet golfklubbar minskar. På flera anläggningar har den lokala golfklubben i praktiken ombildats till golfbolag. Hösten 2012 fanns det 31 golfbolag och 450 golfklubbar. Golfbolagen organiserade 23 800 golfspelare, eller ungefär 5 % av antalet registrerade utövare.

Ett med golfbolagen snarlikt förhållande återfinns inom ridsporten. Många ridanläggningar ägs av privata aktörer som också driver den faktiska verksamheten, till exempel ridskolor. Dessa bolag/aktörer är dock inte anslutna till Svenska Ridsportförbundet. De privata aktörerna svarar ofta för den tränarledda verksamheten för medlemmarna i föreningarna.

Akademier, skolor och ungdomsläger

Inom flera idrotter har det vuxit fram privata akademier och skolor som vänder sig främst till barn och ungdomar. Verksamheterna spänner från bredd- till elitverksamhet och lockar många utövare.

Företaget Sweden Sport Academy grundades 2003 och erbjuder årligen många barn och ungdomar träning och ”prova på” inom en lång rad av idrotter. Verksamheten Knatteskuttet arrangeras årligen på över 100 orter.

Utvecklingen med att privata aktörer startar akademier finns bland annat inom tennissporten.

Av United Minds kartläggning framgår att de privata tennisakademierna hyr in sig i tennishallar som normalt finansieras eller används av föreningarna, och där driver en privat verksamhet. Akademierna hittar sina egna sponsorer och lockar juniorer som fortfarande tävlar för sin hemmaförening att komma till akademien och träna.

Inom såväl simsporten som danssporten har det länge varit vanligt med att privata aktörer driver kurser och skolor parallellt, och i konkurrens, med den verksamhet som erbjuds av idrottsföreningarna.

Tävlingsarrangörer

Privata aktörer är generellt sett mindre förekommande som tävlingsarrangörer, än de är inom tränings- och breddverksamheten. United Minds konstaterade att detta kan bero på att privata initiativ och bolagisering stävjats genom förbundens regelverk. Sannolikt finns det även andra starka skäl till detta förhållande, såsom idrottens organisation, tradition och kultur, de etablerade seriespelens status (SM), relationen till landslag, internationella system och tävlingar, och inte minst att samhällets ekonomiska stöd kanaliseras genom medlemstillhörigheten till RF och SF.

Den privata verksamhet som finns, är dessutom snarare knuten till de individuella idrotterna än lagidrotterna.

Kartläggningen visar att inom motorsporten, golfsporten, ridsporten och bordtennissporten anordnar privata organisatörer tävlingar för såväl elit som bredd/motionärer. Åtminstone SGF är aktivt i sin

relation till privata aktörer och erbjuder service och stöd för de privata aktörerna förutsatt att tävlingarna arrangeras efter av SGF godkända tävlingsbestämmelser. Som exempel kan nämnas Stadium Golf Match Play, Golf2Belek och First Open.

Sammanfattning

Oaktat förhållandet att det hittills har bildats få IdrottsAB, och det principiella ställningstagandet att föreningen måste inneha rösträttsmajoritet i IdrottsAB, har en lång rad av privata aktörer etablerat bolag som bedriver/tillhandahåller aktiv idrottslig verksamhet.

United Minds kartläggning visar att SF har reagerat och agerat på olika sätt. Några har valt att aktivt agera mot privata tävlingsaktörer. Andra förbund har intagit en motsatt attityd och sökt samarbete eller på andra sätt gett de privata aktörerna stöd och support.

Förekomsten av bolagsidrott i privat regi skiljer sig markant från en idrott till en annan. Flera SF har funnit egna modeller för hur de privata aktörerna ska kunna integreras i den föreningsdrivna verksamheten. Det kanske mest långtgående exemplet är SGF:s stadgereglade anslutningsform för icke föreningskontrollerade aktiebolag.

Inom framför allt de individuella idrotterna finns det en rik flora av privata aktörer som driver klassisk idrottslig verksamhet för breddidrottare, motionärer, ungdomar och barn, som exempelvis nybörjarkurser, läger och skolor. Men även elitsyftande verksamheter.

De senaste åren har det inom elitfotbollen skapats riskkapitalbolag som engagerat sig i elitlaget i en förening eller IdrottsAB. De flesta av dessa har högst sannolikt tillkommit som ett alternativ till bildandet av IdrottsAB.

Kartläggningen har också visat att många tränare och idrottsutövare driver den egna idrottsliga verksamheten i bolagsform. Dessa privata initiativ, och att idrottsföreningar av olika skäl äger aktiebolag för andra syften än att i dessa bedriva delar av sin idrottsliga verksamhet, saknar dock relevans för de bedömningar som måste göras inom utredningsuppdragets ram.

Kartläggningen visar att inom motorsporten, golfsporten, ridsporten och bordtennissporten anordnar privata organisatörer tävlingar för såväl elit som bredd/motionärer. Svenska Golfbundet är aktivt i sin relation till privata aktörer och erbjuder service och stöd för de privata aktörerna förutsatt att tävlingarna arrangeras efter godkända tävlingsbestämmelser.

7. Internationell utblick

Den internationella utblicken hade som syfte att ta fram ett jämförande underlag avseende IdrottsAB eller motsvarande. Skiljer sig de rättsliga miljöerna och tillåtna associationsformerna åt vid en internationell jämförelse?

Ledamöterna i projektgruppen och referensgruppen ombads inledningsvis att nyttja sina internationella kontakter i avsikt att få svar på av projektledningen upprättade enkäter (en för lagidrott och en för individuell idrott). Uppmaningen var att kontakta idrottsorganisationer (SF) i Europa, främst starka systerorganisationer i respektive idrott, samt också någon eller några av sina idrotter i Finland, Tyskland, Österrike eller Holland, som samtliga bedömts ha en liknande grundstruktur för sin idrottsrörelse som i Sverige.

Dessa enkäter gav 14 svar, från lagidrotterna amerikansk fotboll (fem st), basket (tre st) och ishockey (fyra st), samt från golf (två st).

Via Svenska Fotbollförbundet (SvFF) erhöll projektledningen en schweizisk sammanställning gjord på uppdrag av UEFA – från 2009 - innehållande bl a uppgifter om hur fotbollen är organiserad i 45 av UEFA:s medlemsstater. Med den som utgångspunkt valde utredningen sju länder för en riktad enkät till dessa länders motsvarighet till "RF" – Danmark, Finland, Holland, Norge, Polen, Tyskland och Österrike. Utgångspunkten i enkäten var en hänvisning till UEFA-redogörelsen för fotbollens organisationsstruktur i respektive land, och en inledande fråga om denna redogörelse speglar den nuvarande situationen för fotbollen, samt om denna struktur också är tillgänglig/tillåten för andra idrotter i landet. Denna enkät resulterade i tre svar, från våra nordiska motsvarigheter till RF.

Utredningen beslöt att inte gå vidare i ambitionen att få in ytterligare svar, främst mot bakgrund av att UEFA-materialet syntes heltäckande, och därmed torde utgöra ett gott underlag för internationella bedömningar. Dessutom måste man ha i åtanke den grundläggande utgångspunkten att idrotten i Sverige är begränsad till de associationsformer som svensk lagstiftning och rättspraxis tillhandahåller. Med detta menas att det inte tillför projektuppdraget väsentligt underlag genom att det reds ut vad som till exempel skiljer det relativt stora utbud av associationsformer som synes stå till förfogande för idrotten i Tyskland åt, när dessa organisationsformer inte kan användas av den svenska idrotten.

Vi har fått svar från våra nordiska grannländer. Såväl av deras "RF" som från tre finska specialförbund. De associationsformer som dessa länder tillhandahåller i sina rättsordningar torde inte skilja sig mycket från vår rättsliga miljö, vilket gör att deras svar och situationer är mer tolkningsbara, och eventuellt applicerbara, på vår idrott.

Efter en bedömning av de övriga svar som inkommit från europeiska idrottsorganisationer, tillsammans med UEFA-redogörelsen, torde kunna konstateras att åtminstone elitidrotten inom lagidrotterna i stor europeisk utsträckning tillåts bedrivas i andra organisationsformer än i "non profit organizations", vilka torde vara någorlunda jämförbara med vår ideella förening.

Det är dock svårare att med säkerhet utröna om den tävlingsmässiga idrottsverksamheten i respektive land formellt anses bedrivas av en "non profit organization", även om ett bolag administrerar den.

Det synes också variera vad avser medlemskapet i respektive SF. I vissa länder tillåts även bolagen vara medlemmar, i andra inte.

Situationen i de 45 UEFA-länderna

Utifrån det föreliggande UEFA-materialet har utredningen intagit den pragmatiska utgångspunkten att om redovisad situation gäller för fotbollen, borde samma möjligheter föreligga för andra idrottsförbund i respektive land. Det framstår som osannolikt att fotbollen ges särskilda möjligheter/lösningar. Åtminstone om fotbollen är underordnat något överstående nationellt organ där andra idrotters organisationer också ingår, till exempel ett "RF/NOC" eller staten/statlig myndighet.

Här nedan följer en sammanställning av vad som kan utläsas av UEFA-materialet. Den följer kronologiskt materialet och börjar med "den helt fria organisationsmöjligheten", och avslutas med obligatorisk "non profit association"/förening. Häri inräknas även Sverige, trots att vi har vår specialreglering avseende IdrottsAB. Redovisningen utgår från att där inte "non profit association"/förening är obligatoriskt, bör man kunna utgå från att "bolagisering" är tillåten enligt vår relevanta terminologi.

Länder som inte reglerar organisationsstrukturen för "fotbollsklubbar" vilket innebär att de kan uppträda i vilken form som helst:

Albanien, Armenien, Azerbajdzjan, Vitryssland, Belgien, Bosnien och Hercegovina, Kroatien, Cypern, Tjeckien, Estland, Georgien, Ungern, Irland, Kazakstan, Litauen, Lettland, Makedonien, Moldavien, Montenegro, Polen, Serbien, Slovakien, Slovenien, Ryssland, och Storbritannien.

Länder som tillhandahåller en särskild organisationsform för "fotbollsklubbar" men inte som tvingande, utan som en möjlighet:

Armenien, Österrike, Tyskland, Grekland, Kazakstan, och Ukraina.

Länder som infört regler om obligatoriska organisationsformer för "fotbollsklubbar", antingen i lagstiftning eller via stadgeregleringar (på vilken nivå, RF- eller SF-nivån, framgår inte):

Bulgarien, Danmark, Finland, Frankrike, Grekland, Island, Italien, Norge, Portugal, Rumänien, Schweiz, och Sverige.

Länder där "non profit association"/förening synes vara "obligatorisk", men med möjligheter till "hybridlösningar":

Danmark, Finland, Island, Norge, och Sverige.

Frankrike, för de som har en omsättning under ca 12 Mkr, eller en lönekostnad under ca 8 Mkr.
Grekland, för icke professionell idrott

Länder som trots respektive lands möjligheter ändå synes välja "non profit association"/förening är följande (här avses sannolikt den organisationsform som är övervägande inom hela landets fotbollsrörelse):

Albanien, Armenien, Österrike, Azerbajdzjan, Vitryssland, Belgien, Bosnien och Hercegovina, Cypern, Danmark, Estland, Finland, Grekland, Georgien, Tyskland, Island, Israel, Kazakstan, Lettland, Litauen, Makedonien, Norge, Rumänien, Ryssland, Sverige, Turkiet och Ukraina.

Situationen i våra nordiska grannländer

Situationen i våra nordiska grannländer är något enklare att redogöra för utifrån deras "RF:s" svar på vår enkät.

Danmark

I Danmark tillåts SF att själva avgöra om de vill uppta bolag som medlemmar, och samma möjligheter gäller för samtliga SF. Därigenom blir det upp till varje SF att själva avgöra om, och i så fall hur, dessa bolag tillåts delta i tävlingsverksamheten. I enkätsvaret påpekas att flera SF valt att reglera vilka associationsformer som tillåts delta i tävlingsverksamheten.

Norge

I Norge tillåts endast ideella föreningar som medlemmar i SF. Det regleras på "RF"-nivån (NIF), precis som i Sverige. Eftersom inga tillåtande specialregler motsvarande våra om IdrottsAB finns, så kan bara idrottsföreningar vara de som formellt deltar i tävlingsverksamheten. Trots detta uppges att de flesta elitklubbar i fotboll har ett samarbetsavtal med ett bolag. Denna uppgörelse måste vara i enlighet med tvingande regler upprättade av Norges FF – i sin tur baserade på regler från NIF och gällande för samtliga SF - "Samarbetsavtale med AS" från 2003. Några ägarbegränsningsregler synes inte finnas, utan även ett helt fristående bolag kan användas för att "outsourca" elitverksamheten i ekonomiskt och administrativt hänseende.

I Bolagiseringsutredningen från 1998 angavs följande om situationen i Norge:

" I Norge har man sedan en längre tid tillbaka haft ett särskilt kapitel i Norges Idrettsforbunds (NIF) stadgar om "Avtaler mellom idretten og naeringslivet". Hæri anges bl a att "idrettslag" (förening) kan samarbeta med andra föreningar, "selskap" (bolag), stiftelser eller andra rettssubjekt. Vidare sags att hærfør opprættede samarbeitsavtal under vissa premisser skall førelæggas NIF før godkænnande. NIF kan oppstælla villkor før godkænnandet og NIF:s styrelse kan utarbete riktlinjer før dylika avtal. Vissa grænsdragningsproblem betræffande samarbeitsavtalen finns og NIF:s styrelse avser att senast till Idrettstinget våren 1999 lægga fram ett færdigt førslog till reglering hærom.

Idag finns i Norge aktiebolag (AS) som klubbarna själva har bildat. Det finns även "færdiga" AS som förening har slutit avtal med likvål som helt fristående AS. Førsållandena är før nærvarande sådana att NIF:s stadgar førsbudjer AS att t ex spela fotboll i seriespel. De idrotts-AS som finns har ofta blandad verksamhet, dvs de driver vid sidan om den idrottsorienterede verksamheten även t ex allmæn reklamverksamhet. Varje spelare (idrottsutøvere) måste, oberoende om denne är anstælld av AS, vara medlem i förening og representere denna – bl a før att falla in under NIF:s regler."

Den formella situationen i Norge är att stadgar och övrigt regelverk i princip motsvarar det som vi hade i Sverige innan vi införde reglerna för IdrottsAB. Men förening har rätt att "outsourca" elitverksamheten i ekonomiskt och administrativt hänseende. En sådan tillåtelse innebär således att man trots denna outsourcing anser att det är medlemmen – d v s föreningen – som är den som formellt och faktiskt deltar i tävlingsverksamheten.

Föreliggande norska situation – möjlighet – kan nog uppfattas som mycket liknande den som Djurgårdens IF Ishockeyförening planerade och presenterade 1997. Den underkändes sedermera av Riksidrottsstyrelsen.

Finland

I Finland synes i princip samma ordning som i Norge föreligga. Det vill säga att endast ideella föreningar tillåts som medlemmar i specialförbunden. Inte heller tillåts bolag att delta i tävlingsverksamheten. Däremot kan föreningen "outsourca"/delegera administrationen av idrottsverksamheten till ett bolag, genom ett standardkontrakt som godkänns av respektive specialförbund, och som bygger på regler på "RF"-nivån (SLU). Några ägarbegränsningar synes inte finnas avseende sådana samarbetsbolag.

Enligt tidigare uppgifter från SLU föreligger en situation inom finsk ishockey som inte synes vara i linje med det beskrivna regelverket. I svaret på enkäten från det finska ishockeyförbundet bekräftas detta genom svaret på om, och i så fall hur, bolag tillåts i finsk ishockeys tävlingsverksamhet:

"At least in ice hockey, we treat them as formal members. To our knowledge, the situation is the same in other team sports."

Finsk ishockey på högsta liganivå kan ju därmed inte bedriva sin verksamhet i enlighet med SLU:s regelverk. Och detta sker bevisligen med finska ishockeyförbundets tillåtelse.

De uppgifterna RF erhållit tidigare år från SLU är än mer uppseendeväckande om de stämmer. Nämligen att de bolag som deltar i hockeyligan inte ens har någon koppling till en bakomliggande förening.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis kan således konstateras att det inte finns någon gemensam uppfattning/reglering av bolags deltagande i tävlingsverksamhet i de fyra nordiska länderna. Norge och Finland synes ha ett något så när lika regelverk, men inget av länderna anser att det är bolagen som deltar i tävlingsverksamheten, utan de anses endast administrera densamma. I Danmark tillåts bolag till och med att bli medlemmar. Och i Sverige innebär ju regelverket att det är bolaget – IdrottsAB - som formellt deltar i tävlingsverksamheten.

8. Investerarperspektiv

En europeisk trend är att internationella bolag köper in sig i idrotten. För vissa tycks det vara en verksamhet som sker mer eller mindre som ett hobbyprojekt, för andra bolag synes det vara en strategi för att etablera sitt varumärke. Flera av förspråkarna för en förändring av rösträtsregeln i RF:s stadgar menar att nuvarande rösträtsregel hämmar tillströmningen av externt kapital till IdrottsAB.

För att få lite djupare kunskap kring hur investerare kan tänkas resonera kring rösträtsregeln och dess konsekvenser tillfrågades utredningen ett tiotal personer som vi kallar investorer. Valet av intervjupersoner baserades på kännedomen om investerare med koppling till idrotten. Fem enskilda personer samt en representant för ett stort företag som samtliga på olika sätt har investerat i idrottsföreningar och/eller i föreningens IdrottsAB har intervjuats. Samtliga intervjuade har investerat i organisationer inom lagbollidrotter. De intervjuade har lovats anonymitet och kommer därför inte att nämnas vid namn.

Intervjuunderlaget är för litet för att med säkerhet kunna dra generella slutsatser, men svaren torde kunna bedömas som en tydlig indikation, och har ingått i den fortsatta diskussionen.

Intervjuerna genomfördes som ett öppet samtal, förutom en som skedde per mejl, men med ett frågebatteri som grund, se bilaga 5. Redovisningen är en sammanfattning av svaren och samtliga kommenterar har inte tagits med.

Samtliga, utom en, av de intervjuade ägde själva eller var delägare i bolag som investerade i eller sponsrade förening/IdrottsAB med herrelitlag. En var anställd i ett bolag som investerade i ett elitlag. Samtliga är eller hade varit engagerade i föreningen/IdrottsAB som de satsade pengar i. De fem enskilda personerna måste betraktas som investerare med stora idrotthjärtan, både till idrotten i sig och till den förening/IdrottsAB de stöttade/investerade i.

Kunskapen om nuvarande regler för IdrottsAB var överlag god. En av de intervjuade hade investerat både privata medel och medel via ett bolag han kontrollerade. Övriga hade investerat medel via bolag.

Nära nog samtliga intervjuade bedömde att de hade goda möjligheter att påverka föreningen/IdrottsAB med nuvarande regelverk. De menade att det kapital som de tillförde föreningen/IdrottsAB var så pass betydelsefullt att deras åsikter skulle tas i beaktande om de så önskade. En uttryckte sig så här: "Investerare har enligt min uppfattning ett stort informellt inflytande, men min erfarenhet är att de generellt ställer väldigt låga krav, och investeringarna kan nästan betraktas som sponsring". Men en som hade en avvikande uppfattning menade att "jag varken vill, eller upplever att jag kan, styra med pengarna".

Några av de intervjuade hade kopplingar till föreningar som inte har bildat IdrottsAB. En trodde att skälet till det var att omsättningen var för liten i föreningen och att vad som skulle uppnås med en bolagisering inte skulle ge ett tillräckligt ekonomiskt utfall till det bättre. En uppgav att "vi har analyserat detta genom åren och inte funnit poängen med det för vår del".

Intresset för att gå in med mer pengar om rösträtsregeln mildras och därmed möjligheter till majoritetsägande föreligger varierar också. Flera är inte intresserade av att bli majoritetsägare eller

att satsa mer pengar om så sker, medan andra kunde tänka sig att satsa ytterligare om de fick kontroll över IdrottsAB.

Om rösträttsmajoritetsregeln mildras eller slopas tror samtliga att fler näringslivsmänniskor skulle satsa kapital i IdrottsAB. Men de har olika nyanser i sina svar.

”Det skulle inte förvåna mig. Men jag tror att det ligger en rätt stor fara att det i så fall blir fel typ av investerare med andra syften än oss som idag är engagerade. Det vill säga vi som satsar mest med hjärtat, än med hjärnan och sunt förnuft.”

”Ja. Det krävs en kombination av filantropi och drivet näringslivstänk. Fler skulle våga och vilja satsa mer pengar om regeln om rösträttsmajoritet inte fanns. Det är en fråga om säkerhet och inflytande. Men alla som satsar pengar i elitfotbollen har ett hjärta för klubben och fotbollen, man gör det inte för att tjäna pengar.”

”Ja, definitivt, på sikt. Både fler nya investerare, och mer pengar från befintliga. Och det behövs. Kanske kan utländska bolag som vill etablera sig i Sverige komma att investera, i syfte att profilera sig på den svenska marknaden med sina varor eller tjänster.”

”Ja. För att investera belopp i den storleksordning som krävs tror jag att ett majoritetsägande är ett måste.”

På frågan om det är viktigt att få vinstavkastning för att satsa kapital i IdrottsAB svarar de olika.

”Absolut, det tror jag är den yttersta anledningen till varför man väljer att investera. Dock finns det personer som satsar kapital i klubbar bara för att *stötta* laget och ha det som ett prestige-/hobbyprojekt. Se på ägarna i Manchester City och Paris Saint Germain till exempel.”

”Nej, det är inte det viktiga. Men jag tror att det går att tjäna pengar över tid på svensk fotboll, men då måste det finnas en möjlighet till majoritetsägande.”

”Ja, det ska i vart fall finnas en möjlighet. Det man kan tjäna pengar på inom fotbollen är ju framför allt genom att inneha och sedermera sälja kontrakt rättigheterna för spelare.”

”Nej, avkastning på satsat kapital är inte viktigt. Däremot vill säkert företaget få igen insatsen genom ett stärkt varumärke framförallt.”

Likaså skiftar svaren på frågan om huruvida aktiebolag med särskild vinstutdelningsbegränsning AB (svb) skulle kunna vara en intressant modell för IdrottsAB. Bolagsformen ger aktieägare en begränsad möjlighet till en maximal avkastning med en procent över den vid räkenskapsårets sista dag gällande statslåneräntan på satsat kapital. Eventuellt återstående överskott måste återinvesteras i verksamhet enligt AB:s bolagsordning.

”Det tror jag skulle gynna klubbarna väldigt mycket, begränsa de finansiella riskerna för klubben - snabba likviditetsuttag till exempel - och även förtydliga förväntningarna på investerare som skulle vilja gå in med kapital.”

”Jag tror inte på AB-formen med särskild vinstutdelningsbegränsning i det här sammanhanget. IdrottsAB ska ha samma regler som ett vanligt AB.”

I fotbollen förekommer fristående riskkapitalbolag som ofta äger rättigheter i spelarkontrakt. De flesta anser att dessa riskkapitalbolag kommer att försvinna om rösträttsregeln ändras.

”I xx:s närhet finns det grupper/investerare som har och ibland erbjuder sig att frigöra kapital för spelarvärvningar. Jag tycker dessa både är dåliga och bra. Det frigör möjligheten för xx att köpa spelare som klubben möjligtvis aldrig kunnat göra, samtidigt åter dessa externa investerare upp det strukturkapital som finns i en spelartrupp. I de svenska ligorna brukar duktiga spelare innebära stora kapitaltillskott när en försäljning sker till de utländska ligorna. Då anser jag det tråkigt om denna summa tillfaller externa riskkapitalbolag.”

”Min uppfattning är att behovet av dessa riskkapitalbolag förmodligen kan komma att försvinna om rösträttsmajoritetsregeln för IdrottsAB förändras/luckras upp.”

”De borde inte behöva finnas. Finns endast på grund av dagens rösträttsmajoritetsregel i IdrottsAB. Inga av dessa riskkapitalbolag går heller med vinst över tid. Eventuella intäkter från spelarförsäljningar återinvesteras regelmässigt i kostnader för nya spelare. Dessa bolags existens torde komma att försvinna om rösträttsmajoritetsregeln slopas.”

”Jag ser det som styrd sponsring från personer som är hängivna supportrar där insatsen är enklare att försvara än vid vanlig sponsring samt att det ger ett konkret inflytande.”

Alla utom en anser att om Sverige ska kunna konkurrera på internationell nivå i lagbollidrotterna måste så pass mycket externt kapital till att det är omöjligt att attrahera det med nuvarande regel om rösträttsmajoritet.

Sammanfattning

Intervjuunderlaget är litet men utredningen har dragit vissa generella slutsatser.

Nuvarande rösträttsregel är en hämmande faktor för inflödet av ytterligare externt kapital. Det faktum att föreningen har röstmajoritet på IdrottsAB:s bolagsstämma gör att investerarna ser hinder att förvalta sin investering på optimalt sätt. En förändring av rösträttsregeln tror investorererna kommer att ge ökat externt kapital till IdrottsAB.

Många av de personer som, framförallt genom bolag, ger avsevärt ekonomiskt stöd till idrotter och föreningar har en passion för just den föreningen. Det kan i vissa fall finnas en önskan att genom sitt engagemang och ekonomiska stöd göra ett avtryck som lever kvar över tid och som är synligt för de som följer föreningen nära eller på avstånd. Det ligger således i investorns intresse att kunna påverka föreningens varumärke så att dess värderingar sammanfaller med personens eller bolagets.

Några av investorererna kommenterar att det finns en risk att investerare som inte har idrottens eller klubbens bästa för ögonen kommer att köpa in sig i IdrottsAB om rösträttsregeln ändras.

9. Utredningens förslag

Förslaget

Utredningen föreslår:

1. Att slopa nuvarande rösträttsregel i RF:s stadgar, och inte ersätta den med något annat alternativ. Det innebär att den överstrukna bisatsen i nedanstående mening helt enkelt tas bort ur RF:s stadgar, 11 kap 3 a §, Förenings IdrottsAB.
  - *Med förenings IdrottsAB avses ett aktiebolag som till huvudsaklig del har till ändamål att bedriva idrottslig verksamhet och därtill naturligt anknytande verksamhet ~~och i vilket upplåtande förening har röstmajoritet på bolagsstämma.~~*
2. Att definitionen av IdrottsAB i RF:s stadgar 11 kap 3 a § första stycket andra meningen i stället avslutas enligt nedan, för att säkerställa upplåtande förenings insyn i IdrottsAB:s verksamhet.
  - *"..... Med förenings IdrottsAB avses ett aktiebolag som till huvudsaklig del har till ändamål att bedriva idrottslig verksamhet och därtill naturligt anknytande verksamhet och i vilket det åligger bolagsstyrelsen att kontinuerligt adjungera minst en av föreningen utsedd representant till styrelsen, i syfte att säkerställa upplåtelseavtalets efterlevnad."*
3. Att ytterligare förstärka regeln i RF:s stadgar, 11 kap, 3a §, Förenings IdrottsAB punkt 9, med det understrukna: Förslaget är att punkt 9 ska lyda:
  - *Upplåtelseavtal och ändringar i detta skall godkännas av vederbörande SF för att äga giltighet. Det är inte tillåtet att genom andra överenskommelser, mellan parterna eller i förhållande till tredje man, kringgå de tvingande reglerna i RF:s och SF:s regelverk.*

Grundläggande ställningstaganden och motiv

Vid diskussionerna om de olika alternativa modeller som redovisas i nästkommande kapitel har utredning haft en del strategiska utgångspunkter, och med dessa som grund kommit fram till sitt förslag.

- IdrottsAB – oavsett dess definition – ska inte medges medlemskap i SF.
- Minimireglerna för tillåtelse av IdrottsAB i SF:s tävlingsverksamhet ska finnas på RF-nivån, det vill säga i RF:s stadgar. Detta innebär att idrottsrörelsen har ett gemensamt regelverk som säkerställer att idrottens kärnvärden skyddas.

Vidare finns det motiv som har genomsyrat utgångspunkterna vid diskussionerna om de olika alternativa modellerna till dagens:

- Den svenska idrotten är begränsad till att kunna använda de associationsformer som svensk lagstiftning och rättspraxis tillhandahåller. Att med framgång av lagstiftaren begära en för delar av elitidrotten specialanpassad associationsform bedömer utredningen som utsiktslöst.

Argument för förslaget

Ge SF möjlighet att forma sin egen idrottsutveckling

Från en principiell utgångspunkt är en bärande tanke inom RF-idrotten att respektive SF själv ansvarar för sin idrottsverksamhet och dess tävlingsregler. Hur ägandet av IdrottsAB formellt ser ut skulle därmed kunna påstås vara ointressant för RF att reglera, så länge IdrottsAB följer övriga minimiregler i RF:s stadgar i övrigt vad avser dess verksamhet, och att upplåtande förening – medlemmen inom RF-familjen – samtidigt uppfyller kraven för att få tillåtelse av sitt SF att upplåta tävlingsrättigheten till ett IdrottsAB.

Symbiosen mellan dessa två organisationer ska fortsatt vara stadfäst i det i RF:s stadgar minimireglerade upplåtelseavtalet som SF ska godkänna, och fortlöpande kontrollera efterlevnaden av.

Utredningen gör bedömningen att idrottens kärnvärden kommer att skyddas på motsvarande sätt som idag, oavsett vem som äger aktierna i IdrottsAB, eftersom verksamheten i detta omfattas av samma regelverk som tidigare. Om ägarna är andra än upplåtande förening så kan ändå inga beslut om verksamheten och dess inriktning fattas utan idrottsliga effekter, utanför det regelverk som redan idag finns.

I och med att ett minoritetsägande, eller inget ägande alls, för den upplåtande föreningen kan bli följderna av utredningens förslag bör ytterligare skyddsregler i RF:s regelverk införas. Framförallt för att säkerställa att föreningen ges möjligheter till den naturliga kännedom (insyn) om IdrottsAB:s verksamhet som normalt följer av ledamotskap i en styrelse. Dock har utredningen stannat för att föreningens insyn inte ska säkerställas genom fullvärdigt ledamotskap i styrelsen, då detta innebär att föreningens representant därmed också ikläder sig ansvar för fattade beslut som denne inte reserverat sig emot. I stället föreslår utredningen att det ska vara ett krav för att det ska vara fråga om ett IdrottsAB att bolagsstyrelsen kontinuerligt måste adjungera minst en föreningsrepresentant till styrelsen, med uppgiften att bevaka att upplåtelseavtalet mellan förening och IdrottsAB efterlevs.

Därför föreslår utredningen att definitionen av IdrottsAB i RF:s stadgar 11 kap 3 a § första stycket andra meningen i stället avslutas enligt nedan, för att säkerställa upplåtande förenings insyn i IdrottsAB:s verksamhet.

”..... Med förenings IdrottsAB avses ett aktiebolag som till huvudsaklig del har till ändamål att bedriva idrottslig verksamhet och därtill naturligt anknytande verksamhet och i vilket det åligger styrelsen att kontinuerligt adjungera minst en av föreningen utsedd representant till styrelsen, i syfte att säkerställa upplåtelseavtalets efterlevnad”.

Utredningen har också funnit att nuvarande regel om ogiltighet för ändringar i upplåtelseavtal utan SF:s godkännande kan vara i behov av komplettering. Motivet för nuvarande regel är främst att förhindra kringgåenden genom så kallade aktieägaravtal, men utredningen har funnit att den även måste omfatta ett skydd mot ändringar även om upplåtande förening inte är aktieägare överhuvudtaget. Utredningens förslag är att ytterligare förstärka regeln i RF:s stadgar, 11 kap, 3a §, Förenings IdrottsAB punkt 9, med det understrukna:

- *Upplåtelseavtal och ändringar i detta skall godkännas av vederbörande SF för att äga giltighet. Det är inte tillåtet att genom andra överenskommelser, mellan parterna eller i förhållande till tredje man, kringgå de tvingande reglerna i RF:s och SF:s regelverk*

Risken om föreningar likställs med företag

Ideella föreningar jämförs och ibland jämställs med privata näringsidkare. Organisationsformen ideell förening är det som framförallt särskiljer idrottsrörelsen från de privata aktörerna och enligt utredningen behöver idrottsrörelsen därför hålla en tydlig rågång mellan den ideella föreningen och vinstsyftande bolag.

Ur lagstiftarens perspektiv är IdrottsAB ett vinstsyftande aktiebolag enligt aktiebolagslagen. Därmed föreligger egentligen redan en klar rågång i förhållande till den ideella föreningen. Till exempel får RF endast fördela statligt stöd till idrottsföreningar som är medlemmar i SF. IdrottsAB har inte rätt till statligt stöd ur idrottsanslagen. En förändring av rösträttsregeln påverkar inte detta. Motsvarande torde gälla för landstings- och kommunala bidrag. Däremot finns det fler var för sig skilda rättsliga processer som ur olika perspektiv jämför och i vissa fall jämställer ideella föreningar med näringsidkare. Det är både Konsumentverket och Konkurrensverket, EU-kommissionen och regeringens särskilda samordnare för att motverka brottslighet i samband med idrottsarrangemang som argumenterar för att föreningar och aktiebolag är att jämställa i vissa specifika avseenden.

Utredningen anser att det är särskilt angeläget att idrottsrörelsen tydligt skiljer mellan aktiebolag och ideella föreningar. Idrottsrörelsen kan inte räkna med att få samhällets stöd på samma sätt i framtiden om den inte på ett trovärdigt sätt kan visa att den ideella föreningens verksamhet i grunden är något helt annat än motsvarande kommersiella näringsverksamhet. Inte minst i en tid då det sedan en längre tid vuxit fram verksamheter utanför RF-idrotten som erbjuder idrottsaktiviteter för både barn, ungdomar och vuxna. Om inte den ideella föreningen inom RF-idrotten uppträder och verkar som en sådan, är risken stor att stat, landsting och kommuner i stället kommer att uppfatta och behandla den som vilket företag som helst i framtiden.

Mot den bakgrunden menar utredningen att ett slopande av regeln om föreningens rösträttsmajoritet i IdrottsAB gör skillnaden tydligare mellan ideell förening och aktiebolag. Även om ett IdrottsAB ägs till majoriteten av en förening är den inte att betrakta som en förening. Den ideella föreningen kan på ett trovärdigare sätt argumentera för sin särart, och därmed för att de fördelar stat, landsting och kommun ger ideella föreningar ska bestå och utökas.

Internationell konkurrenskraft

Den internationella utblicken visar att de idrottsländer i Europa som våra inhemska idrottsorganisationer konkurrerar med, i större utsträckning har tillgång till andra associationsformer än "non profit organisations" för sin idrottsliga elitverksamhet. Utredningen vill att svensk elitidrott ska ha så goda möjligheter som möjligt och incitament att kunna konkurrera med sina utländska konkurrenter utan att den svenska idrottsrörelsens kärnvärden riskeras.

En relativt utbredd uppfattning i debatten om rösträttsregelns effekter synes vara att med ökade ekonomiska resurser uppnås med automatik idrottsliga framgångar, inklusive framgångar vid internationell konkurrens. Om det stämmer kan nog endast besvaras av den framtida utvecklingen,

för det fall reglerna ändras, och leder till att inflödet av externt kapital till berörda elitidrottsorganisationer ökar. Dock är pengar endast en av flera parametrar för internationell konkurrenskraft.

Intervjuerna av de idrottsintresserade investorerna ger en relativt samstämmig bild av att nuvarande rösträttsregel är en hämmande faktor för inflödet av ytterligare externt kapital från dem än deras hittills satsade. Det är rimligt att anta att ju större ägande i IdrottsAB som tillåts för externa ägare och därmed större möjlighet för dessa att kontrollera verksamheten, desto större torde möjligheterna att attrahera externt kapital bli.

Eftersom utredningen anser att idrottens kärnvärden kommer att skyddas på motsvarande sätt som idag, oavsett vem som äger aktier i IdrottsAB, finner utredningen ur ett internationellt konkurrensperspektiv ingen anledning till att aktieäggande i IdrottsAB ska vara begränsat.

SF kan komplettera med egna regler

För att IdrottsAB överhuvudtaget ska vara en möjlighet måste SF tillåta det i sina stadgar, vilket sju SF har hittills. Notera sedan att respektive SF har möjlighet att införa ytterligare regler utöver den miniminivå som regleras på RF-nivån.

Risker om rösträttsregeln behålls

En risk med att bibehålla rösträttsregeln då vissa idrotter kommersialiseras allt mer (i synnerhet elitidrotten) är att det kan leda till en splittring inom RF. Potentiella investorer kan välja bort RF-idrotten och investera i bolag i andra länder där de kan äga hela eller en majoritet av bolaget som tävlar eller genom att starta egna tävlingar vid sidan av RF-idrotten. Det kan i sin tur leda till att aktiva, idrottsföreningar/IdrottsAB väljer att tävla i kommersiella ligor och tävlingar utanför den svenska RF-idrotten och därmed kan välja att lämna eller att uteslutas ur RF-familjen.

Risker om rösträttsregeln slopas

Riskeras den svenska idrottsmodellen, om rösträttsregeln slopas, så att fältet blir fritt för till exempel rent kommersiella intressen att skaffa sig majoritet på IdrottsAB:s bolagsstämma, och därmed över idrottsverksamheten förlagd till IdrottsAB?

Frågan om hur idrottsrörelsen skulle påverkas av en sådan stadgeförändring måste kompletteras med frågan om hur bilden av den svenska idrottsrörelsen ändras.

Det saknas inte exempel på hur opinionsbildare och politiker redan idag ifrågasätter statens och kommunernas kostnader vid stora idrottsevenemang med hänvisning till att föreningarnas organisation och verksamhet tycks bedrivas i allt mer näringslivsliknande former. Viktiga opinionsbildare, ofta med politisk bakgrund, hänvisar inte sällan idrottsrörelsen till att kompensera sig med ökade sponsorintäkter, för att försvara nedskärningar av till exempel det kommunala stödet.

Hur kommer det ideella ledarskapet att förändras i en idrottsrörelse som tillåter kommersiella intressen genom köpt majoritetsinflytande i ett IdrottsAB som förening upplåtserie plats till?

Hur förändras bilden av den svenska idrottsrörelsen när endast ett fåtal idrottsföreningar i ett fåtal idrotter ger möjligheter till majoritetsinflytande i sitt IdrottsAB till externa kommersiella intressen?

Utredningens klara uppfattning är att ett slopande av rösträttsregeln kommer att innebära att den absoluta merparten av landets cirka 20 000 idrottsföreningar inte kommer att överlåta tävlingsrätten till ett IdrottsAB som ägs helt eller med rösträttsmajoritet av andra aktörer än idrottsföreningen. Troligt är att det snarare endast kommer att vara ett fåtal IdrottsAB som kommer att kontrolleras av andra aktörer än idrottsföreningen.

Information och dialog

Utredningen bedömer således inte att den svenska idrottsmodellen riskeras bara för att några enskilda föreningar väljer nya vägar. Däremot kommer bilden av den svenska idrottsmodellen att förändras mer än modellen i sig. Spektakulära rubriker om bolagisering och nya investerare kommer också i fortsättningen att få betydligt större utrymme än den breda idrottens föreningsbedrivna framgångsrika vardagsverksamhet. Det kan komma att bli än svårare att vidmakthålla den ideella föreningens offentliga stöd. Därför vill utredningen understryka att om RS väljer att till RF-stämman lämna ett förslag om en förändring av rösträttsregeln, bör en rad åtgärder ha vidtagits dessförinnan.

Det är angeläget med en bred förankring av förslaget inom idrottsrörelsen. Den helt övervägande majoriteten av SF och föreningar är starka försvarare av den svenska idrottsmodellen. Oron för förändringar som kan uppfattas som hot mot den ska tas på allvar. En nödvändig förutsättning för förändring är en dialog i form av regionala konferenser där synpunkter och frågeställningar kring utredningens förslag och motiv till dem ges en möjlighet att komma fram.

Riksidrottsmötet beslutade följande att "arbetet bör ske i bred dialog med politiska företrädare bland annat för att säkerställa, att statens, landstingens och kommunernas stöd inte kommer de nya bolagen, utan föreningsmajoritet, till del."

Riksidrottsstyrelsen bör snarast ha överläggningar med företrädare för riksdagspartierna för att få acceptans och förståelse bland dagens politiker för att säkerställa idrottsrörelsens självständighet och självklara rätt att forma sina egna stadgar utan att det leder till negativa politiska åtgärder. De politiska företrädarna bör vara partiernas ledningar, kompletterade med ledande företrädare för partiernas kommunalpolitiker.

Riksidrottsstyrelsen måste slå fast att IdrottsAB, på samma sätt som idag, inte ska kunna tillgodogöra sig något av RF-idrottens stöd från stat, landsting och kommuner, oavsett hur ägarbilden av ett fåtal IdrottsAB ser ut.

10. Alternativa modeller

Genom att utredningen förordar ett slopande av rösträttsmajoritetsregeln på RF-nivån, blir det upp till respektive SF att införa eventuella ytterligare regler utöver den miniminivå som regleras på RF-nivån. Mot den bakgrunden finner utredningen att det kan vara till hjälp för berörda SF och föreningar att redovisade andra tänkbara alternativa modeller till dagens som varit föremål för diskussioner i utredningen. Om RF-stämman sedermera ändrar regelverket för IdrottsAB på RF-nivån uppmanar utredningen SF – och senare föreningarna - att noga överväga olika alternativ eftersom ett beslut om att införa liberalare regler kan vara svåra att "återta" utan komplikationer i framtiden.

Alternativen nedan utgår i mångt och mycket från JurK:s PM med anledning av sitt uppdrag från RS som remissbehandlades inför RF-stämman 2011.

Alternativ 1

Ingen förändring av nuvarande rösträtsregel och kraven på innehåll i upplåtelseavtalet.

Fördelen med att behålla nuvarande regelverk och rösträtsregel, vilket ju faktiskt såväl RF-stämman 2009 som 2011 beslutat, är att det synes fungera. Några försök till kringgåenden av reglerna till skydd för idrottens kärnvärden har inte konstaterats genom åren. Vidare kan föreningen genom rösträttsmajoriteten via bolagsstämman styra inriktningen på den löpande verksamheten i IdrottsAB och utse styrelseledamöter som föreningen anser är lämpade att nå de mål IdrottsAB har.

Nackdelarna med detta alternativ torde främst vara effekterna av rösträtsregeln, innebärande att det alltid är föreningen som bestämmer på bolagsstämman. Det formella förhållandet hämmar säkerligen investorers vilja att ekonomiskt engagera sig i IdrottsAB. Analyserna av de intervjuer som genomförts av inom idrotten redan engagerade investorer ger så gott som entydigt sådana signaler. Dessa investorer tror att antalet investorer med vilja att satsa skulle öka med ett slopande/förändring av nuvarande rösträtsregel.

En tydlig trend inom idrotten är den ökande kommersialiseringen av idrotten och i synnerhet den internationella elitidrotten. Samtidigt ökar den internationella konkurrensen. Ökade intäkter är en parameter för att stärka den internationella konkurrenskraften. Men om finansiärerna anser att ett minoritetsägande i allt för stor utsträckning begränsar deras inflytande över investerat kapital och därför avstår skulle det kunna leda till två scenarier. Ett scenario där svensk elitidrott tappar ett verktyg för att öka sin internationella konkurrenskraft och ett scenario där idrottsföreningar/IdrottsAB eller aktiva väljer att tävla i kommersiella ligor och tävlingar utanför idrottsrörelsen vilket skulle kunna leda till en splittering av idrottsrörelsen.

Idag förekommer riskkapitalbolag kopplat till en del idrottsföreningar och IdrottsAB i de högsta serierna främst i fotboll, som äger spelarrättigheter. Det vill säga att ett riskkapitalbolag som inte ägs av föreningen köper och säljer antingen spelarrättigheter ensam eller tillsammans med föreningen/IdrottsAB. Vissa anser att riskkapitalbolagens verksamhet kan betraktas som ett sätt att kringgå reglerna för IdrottsAB då spelarrättigheterna påverkar den idrottsliga verksamheten i stor utsträckning. Ett skäl till företeelsen med riskkapitalbolag i ovanstående form torde vara just att investorerna bakom riskkapitalbolagen inte tycker sig kunna kontrollera sin investering i ett IdrottsAB där föreningen har rösträttsmajoritet och väljer därför att bidra till IdrottsAB via ett riskkapitalbolag

där investorn har bättre kontroll över investeringen. Vidare så riskerar föreningen/IdrottsAB att gå miste om eventuella vinster vid försäljning av rättigheter i spelarkontrakt.

Inför stämman 2011 konstaterade JurK efter en SF-enkät att det i maj 2010 fanns 25 st IdrottsAB deltagande i fem SF:s tävlingsverksamhet. Någon ny förfrågan till SF har inte gjorts i detta uppdrag, men utredningens bedömning är att antalet IdrottsAB i nuläget är relativt oförändrat. Således är användningen av IdrottsAB för tävlingsverksamhet inte särskilt utbredd. Vad detta beror på är inte helt klarlagt, men nuvarande rösträttsregel inte tycks vara den entydiga orsaken till detta.

Ett mönster kunde skönjas av enkätsvaren. Det uppgavs nämligen tämligen frekvent att IdrottsAB skulle kunna vara en möjlig/önskvärd väg om det med självklarhet innebär ekonomiska fördelar jämfört med fortsatt föreningsdrift. Antingen inom ramen för de nuvarande reglerna, eller efter eventuella förändringar av dessa, såväl idrottens som samhällets. Till exempel skatte- och avgiftsreglerna.

Det tycks som att de ekonomiska incitamenten är avgörande för viljan att bilda IdrottsAB. Och med ekonomiska incitament spänner från "behov av kapital/riskkapital" över "om det ger bättre ekonomiska förutsättningar" till "effekter av dagens/framtidens skatte- och avgiftsregler".

Alternativ 2

Förändring av rösträttsregeln i RF:s stadgar men oförändrade upplåtelseavtalsregler.

Utredningen konstaterar att det endast finns två realistiska alternativ för rösträttsregel än den nuvarande, om föreningen ska garanteras ägande i IdrottsAB. De två alternativen som står till buds enligt ABL är ett röstetal uppgående till "minst två tredjedelar" eller till "minst en tiondel".

Alt 2a

Mer än en tredjedels-regeln

ABL kräver "minst två tredjedelar" av röstetalet för att ett AB:s bolagsordning ska kunna ändras på bolagsstämma. Det var denna nivå JurK tog fasta på inför RF-stämman 2011. JurK anförde följande:

Om det primära syftet med en ändring av rösträttsregeln är att öka utrymmet för den del av aktierna som kan erbjudas till försäljning, det vill säga som inte behöver ägas av upplåtande förening, tror JurK att en rösträttsregel som förhindrar ändring av IdrottsAB:s bolagsordning skulle kunna vara en alternativ väg. Ett sådant system innebär samtidigt att investor kan vara den faktiske majoritetsägaren.

Det ska i detta sammanhang noteras att det – åtminstone av medierapporteringar – synes som att flera av dagens föreningar med IdrottsAB säkerligen skulle ha sålt ut ytterligare av sitt aktieinnehav om det hade varit tillåtet, för att rädda en pressad ekonomisk situation för sin "koncern". JurK tror därför att det för många föreningar med IdrottsAB blir frestande att välja den vägen om det öppnas för att sälja ytterligare delar av sitt aktieäggande. Det kan inom en inte alltför avlägsen framtid dock innebära att föreningen återigen inte längre äger några säljbara aktier. JurK antar nämligen att många föreningars aktieäggande relativt snabbt kommer att anpassas till gällande miniminivå, oavsett om den ligger på "mer än en tredjedel" eller noll. Dessutom synes normalt föreningens ekonomiska möjligheter att delta i emissioner, eller i andra

typer av finansiella instrument för anskaffande av ytterligare riskkapital till IdrottsAB, vara begränsade.

Genom denna modell uppnås att investorn har möjlighet att bli majoritetsägare av IdrottsAB, och därmed ensam kan besluta om tillsättning av styrelsen, och via den och av den utsedd VD ha såväl den formella som faktiska möjligheten att fatta beslut om IdrottsAB:s löpande verksamhet, inom ramen för gällande bolagsordning. Och den är ju utformad i enlighet med det idrottsliga regelverket för IdrottsAB.

Genom denna modell kommer upplåtande förening även fortsättningsvis att inneha en relativt stor andel av röstetalet, mer än en tredjedel. Om IdrottsAB:s aktiestock består av A- och B-aktier i det maximalt tillåtna rösträttsförhållandet ett till tio, skulle ett mindre antal aktier än en tredjedel av aktiestocken räcka – om A-aktier innehas av föreningen - för att kunna förhindra ändringar av den av SF godkända och av Bolagsverket registrerade bolagsordningen. Formellt finns det ju dock inget som hindrar föreningen från att gå med på otillåtna ändringar i den, men utan SF:s godkännande kommer ju inte Bolagsverket att godkänna ändringen.

Att SF efter ett sådant otillåtet agerande återkallar tillståndet för IdrottsAB/inte beviljar elitlicens (i förekommande fall) torde vara självklart. Spelrätten/elitlicensen måste trots allt utgöra den egentliga förutsättningen för investorns intresse. Modellen kan därför betraktas som självkontrollerande, då såväl upplåtande förening som IdrottsAB har det vitala intresset att uppfylla kraven för elitlicens etcetera, liksom att motsvarande borde vara för handen för en seriös investorn. Om däremot en investorn har andra syften, till exempel kortsiktiga vinstintressen, finns givetvis en uppenbar risk för att denne säljer av tillgångarna i IdrottsAB, det vill säga främst spelartruppen. För en sådan investorn torde spelrätt/elitlicens för kommande spelsäsong sakna betydelse. Att införa en tvingande regel i idrottens regelverk för att förhindra ett sådant agerande torde inte vara lämpligt. Det får i stället ankomma på respektive SF och/eller upplåtande förening att i bolagsordningen eller i avtal med investorer införa skyddsregler för ett sådant agerande.

I "mer än en tredjedelsregeln" behålls de nödvändiga kontrollfunktionerna för idrottens kärnvärden, motsvarande dagens. Ägarkopplingen mellan föreningen och IdrottsAB behålls då föreningen måste äga aktier med en relativt stor andel av röstetalet. Och investorn blir majoritetsägare i såväl formell som faktisk mening.

Huruvida denna modell ökar investorers intresse att ekonomiskt satsa i IdrottsAB har JurK inte kompetens att bedöma. De psykologiska faktorerna av att faktiskt kunna bestämma om IdrottsAB:s löpande verksamhet, och att kunna benämna sig majoritetsägare, bör dock enligt JurK:s uppfattning kunna leda till att åtminstone de investorer med ett idrottsintresse kan finna denna modell mer tilltalande än den med dagens rösträtsregel."

Utredningen förutsätter att JurK:s redovisning och analyser av "mer än en tredjedels-regeln" inte kan ifrågasättas ur formella utgångspunkter, liksom inte heller den konsekvensanalys av en sådan regel som JurK genomfört. Den avgörande frågan som kan ställas är dock om möjligheterna till ökat omfång av rösträttsandelen för investorer som regeln innebär jämfört med dagens är tillräckliga för att locka externt kapital i önskvärd utsträckning i nuvarande och framtida IdrottsAB. Utredningen

menar att det borde vara lockande för i vart fall idrottsintresserade investorer att vara ”den som bestämmer”, även om det fortfarande handlar om ett bestämmande inom ramen för upplåtelseavtalets skyddsregler för idrottens kärnvärden.

Alt 2b

10-procentsregeln

Denna regel i ABL brukar kallas för minoritetsregeln. Minoritetsregeln formella effekter är i princip en rätt för en minoritet av aktieägare som äger minst tio procent av *antalet* aktier – alltså inte röstetalet - att utse en extra revisor som granskar bolagets årsredovisning och bokföring, eller en särskild granskare för en granskning av bolagets förvaltning och räkenskaper under en viss förfluten tid, eller av vissa åtgärder eller förhållanden i bolaget. Dessutom föreligger en rätt att påkalla att en extra bolagsstämma ska genomföras. Och på en sådan extra bolagsstämma finns ju inga formella möjligheter att påverka utgången av besluten, för det fall minoritetens uppfattning i särskild fråga inte delas av en majoritet av aktieägarna. Däremot kan ju dessa möjligheter leda fram till att det kan konstateras att IdrottsAB:s verksamhet inte är i överensstämmelse med idrottens regelverk, vilket i sin tur ger föreningen som minoritetsägare möjligheter att ”slå larm” till sitt SF om sådana missförhållanden.

Utredningens uppfattning är att ett aktieäggande i IdrottsAB med denna ägarandel mest blir av symbolisk art. Några möjligheter att fatta eller blockera beslut ges inte för upplåtande förening. Frånsett de nämnda möjligheterna i föregående stycke kan ett aktieäggande mellan ”minst en tiondel av antalet aktier” till ”inte mer än en tredjedel av röstetalet” snarast mer liknas vid en situation utan något aktieäggande alls. Således gäller det att bedöma om möjligheterna att kunna utse en extra revisor eller särskild granskare, samt att påkalla en extra bolagsstämma är så pass värdefullt för ett skydd för idrottens kärnvärden att ett aktieantal på ”minst en tiondel” ska krävas i framtidens regelverk. Om inte det är fallet, kanske det symboliska värdet av att upplåtande förening faktiskt äger aktier i IdrottsAB trots allt talar för denna rösträttsregel.

Blir dock svaret på båda dessa frågor nej, torde enligt utredningens uppfattning denna rösträttsregel kunna förkastas, till förmån för att inte kräva något aktieäggande alls för den upplåtande föreningen.

Kompletterande alternativ A

Krav på ett aktiebolag med särskild vinstutdelningsbegränsning.

Ett alternativ som kan kombineras med såväl utredningens förslag som ovanstående alternativa modeller är att införa ett krav på det IdrottsAB som tillåts att delta i SF:s tävlingsverksamhet. Nämligen att det måste vara ett ”aktiebolag med särskild vinstutdelningsbegränsning” – ”AB (svb)”.

Ett AB (svb) är ett särskilt slag av privat aktiebolag. Företagsformen är främst tänkt för verksamheter som tidigare drivits i offentlig regi, till exempel företag som etableras i privat regi inom hälso- och sjukvårdssektorn. Användningen av bolagsformen är dock frivillig och reglerna är helt verksamhetsneutrala. De kan alltså användas för all slags ”vinssyftande” verksamhet, och givetvis även för idrottslig verksamhet.

ABL:s regler syftar till att säkerställa att AB:s vinst huvudsakligen stannar kvar i företaget för att den i stället för utdelning till aktieägarna/investorerna ska användas för verksamhetsfremålen. När

bolagsformen infördes 2006 anförde regeringen bl a att AB (svb) kan bli ett slags garantistempel som ökar allmänhetens förtroende för verksamheten då vinst kommer att återinvesteras i verksamheten.

Regler för bolagsformen finns i ABL:s kapitel 32, och innebär bland annat följande:

- Det ska framgå av bolagsordningen att det är ett aktiebolag med särskild vinstutdelningsbegränsning.
- Värdeöverföringar från AB får inte överstiga summan av ett belopp motsvarande räntan, beräknad på statslåneräntan med ett tillägg på en procentenhet, på det kapital som aktieägare tillfört AB som betalning för aktier.
- Inte heller överföringar inom en koncern – t ex genom koncernbidrag - ska, som huvudregel, få överstiga gränsen för tillåtna värdeöverföringar.
- Revisorn ska särskilt granska att AB inte överträtt reglerna om värdeöverföring.
- AB som bryter mot reglerna om värdeöverföring kan tvingas i likvidation av domstol. Bolagsverket kan göra anmälan till domstolen.
- Vid likvidation ska, efter det att alla kända skulder har betalats, aktieägarna tilldelas ett belopp som motsvarar det kapital som har tillskjutits till bolaget som betalning för aktier jämte den vinstutdelning som får ske. Vad som därefter återstår ska tillfalla det eller de andra aktiebolag med särskild vinstutdelningsbegränsning som det likviderade bolaget har pekats ut i sin bolagsordning eller Allmänna arvsfonden.
- AB (svb) får vara överlåtande AB i en fusion eller vid en delning bara om det övertagande AB är av samma slag.
- Bolagsnamnet ska följas av beteckningen (svb) om det inte av namnet framgår att det är ett aktiebolag med särskild vinstutdelningsbegränsning.
- Andra aktiebolag får inte använda beteckningen (svb).

Denna typ av AB skulle kunna användas för IdrottsAB enligt dagens definition av IdrottsAB, med nuvarande rösträttsregel, liksom för övriga alternativa modeller. Oavsett om dessa kräver viss andel av föreningsägande av aktier eller inget ägande alls. AB-formen uppställer ju inga som helst krav på vilka som äger aktier och i vilka kvantiteter. Det är i princip endast utdelningsbegränsningen som skiljer denna form av AB gentemot övriga.

Sammanfattningsvis torde därmed kunna konstateras att denna bolagsform skulle kunna vara användbar som ytterligare en "skyddsregel" för att förhindra att investorer med tillräckliga formella möjligheter att fatta beslut på bolagsstämma, omvandlar idrottsliga tillgångar i ett IdrottsAB till kontanter (till exempel utförsäljning av spelartruppen, försäljning av idrottsarena), och sedan på bolagsstämma beslutar om en avsevärd utdelning till aktieägarna. Men "skyddsregeln" är också en garanti för återinvesteringar av eventuella överskott i en i så fall vinstgivande verksamhet där enbart affärsmässiga beslut lett fram till dessa.

Men denna skyddsregel torde inte gagna ett större inflöde av externt kapital, i vart fall inte för de investorer som satsar utifrån framtida ekonomisk avkastning på kapital, då ju möjligheterna till sådan är begränsad.

Kompletterande alternativ B

Aktieägaravtal

Det är inte helt ovanligt att aktieägare och/eller grupper av sådana ingår avtal om hur man ska agera i vissa angivna situationer, eller rösta i särskilda frågor på bolagsstämma. Avtalen kallas oftast för aktieägaravtal.

Frågan har väckts under utredningens gång om krav på ingående av och obligatoriskt innehåll i aktieägaravtal kan vara en metod för IdrottsAB i en eventuell revidering av nuvarande regelverk.

Först ska konstateras att aktieägaravtal ingås mellan aktieägare, och inte – som är fallet med upplåtelseavtalet som krävs enligt dagens regler – mellan förening och IdrottsAB. Således kan aldrig IdrottsAB vara part i ett aktieägaravtal avseende sin egen verksamhet. Om SF:s regelverk upprätthåller ett ägar krav på upplåtande förening, måste föreningen också utgöra en av avtalsparterna i ett eventuellt obligatoriskt aktieägaravtal. Och motsatsvis måste föreningen vara aktieägare för att kunna ingå ett aktieägaravtal.

I ett tänkt exempel där övriga aktieägare är en eller flera investorer, skulle ett tvingande mallavtal som bygger på regler i RF:s stadgar om innehåll kunna utgöra en modell. Dock ska man ha i åtanke att ett aktieägaravtal i princip begränsas till vad man ska besluta om på bolagsstämma, och det är ju normalt beslut av principiell och långsiktig natur, samt val av styrelse och eventuella beslut om utdelningars storlek. Aktieägaravtalet syftar normalt inte till hur den dagliga verksamheten ska effektueras. Om man överenskommit om en partssammansatt styrelse, kan även direktiv för hur partsrepresentanterna ska rösta i vissa frågor ingå i avtalet, liksom i vilka frågor det eventuellt ska krävas kvalificerad styrelsemajoritet med mera. Men avtalets styreffekter är ju normalt begränsade till en styrelses strategibeslut, som sedan ska verkställa i den löpande verksamheten av högste ansvarige, normalt en VD, och denne underställd personal.

Som ett skydd kan man ju också ha avtalat om att om någon part vill sälja hela eller delar av sitt aktieinnehav, så måste köpare inträda i säljande parts rättigheter och skyldigheter enligt aktieägaravtalet. Denna avtalsreglering gör dock inte en avtalsstridig försäljning ogiltig. Om säljare inte medverkar till att kräva av köparen att godta villkoren i aktieägaravtalet torde inte köpare kunna tvingas in som part i avtalet. Att idrottsföreningen då torde ha rätt att kräva skadestånd av avtalsbrytande part i aktieägaravtalet torde inte utgöra en kompensation som innebär ett reellt skydd för idrottens kärnvärden.

Modellen med aktieägaravtalet bedöms kunna vara en framkomlig väg för ett förstärkt skydd för idrottens kärnvärden, i stället för att föreningen formellt bestämmer på bolagsstämma.

Bilaga 1

Direktiv för utredning om ägandet i IdrottsAB

RS beslutade den 18 oktober 2011 om följande direktiv för utredningen om ägandet i idrottsAB.

Bakgrund

RF-stämman 2011 beslutade, i enlighet med RS förslag, att inte göra någon ändring i den s.k 51-procentsregeln. Samtidigt beslutade stämman att bifalla ett tilläggsyrkande enligt följande:

”att tillsätta en kompetent utredningsgrupp som inför RF-stämman 2013 ska framlägga en ny svensk idrottsmodell som har möjlighet att konkurrera på både landslags- och klubbsidan och i både små och stora idrotter. Arbetet bör ske i bred dialog med politiska företrädare bland annat för att säkerställa, att statens, landstingens och kommunernas stöd inte kommer de nya bolagen, utan föreningsmajoritet, till del.”

I motiven till förslaget att inte göra någon förändring anförde RS att frågan om ägande av ett IdrottsAB och de regler som styr detta, är en fråga för hela den svenska idrottsrörelsen, och därmed RF-stämman. Genom att behålla regelverket på RF-nivån kommer gemensamma regler gälla för hela den svenska idrottsrörelsen, även om varje SF fortfarande avgör om de vill utnyttja de möjligheter som ges. Vad gäller omfattningen av rösträtsregeln ansåg RS att utöver de rent tekniskt juridiska frågorna finns det en idrottspolitisk ideologisk dimension. Något som också framkom tydligt i debatten före och under stämman, internt och externt. Inte minst denna aspekt grundade RS förslag att rösträtsregeln i RF:s stadgar inte skulle förändras.

Syfte/mål med samt avgränsning och omfattning av uppdraget

Under RF-stämman framfördes från Svenska Fäktförbundet ett tilläggsyrkande enligt ovan. Yrkandet, som bifölls av stämman, utgör grund för de direktiv RS fastställer för utredningsarbetet. RS har tolkat att uppdraget är begränsat till det ärende RF-stämman behandlade, och att innebörden av ”ny svensk idrottsmodell” därmed är avgränsat till IdrottsAB och hur dessa i framtiden ska kunna organiseras inom den svenska idrottsrörelsen.

Utifrån RF-stämmans beslut är det RS som har att närmare fastställa syftet med utredningen. RS uppfattning härom är att:

Utredningen ska göra en analys av vilka konsekvenserna blir om ett IdrottsAB är kontrollerat av en idrottsförening, dvs att upplåtande förening har minst 51% av rösterna på bolagsstämman, eller har ett ägande där andra än föreningen har röstmajoritet på bolagsstämman. Analysen ska omfatta dels de ekonomiska konsekvenserna inte minst avseende möjligheten att erhålla externt kapital för ökad internationell konkurrens, dels tänkbara idrottspolitiska konsekvenser som följer av att föreningen inte har ett avgörande inflytande över IdrottsAB;

Utredningen ska göra en internationell utblick för att ta fram ett jämförande underlag avseende IdrottsAB (eller motsv) i övriga nordiska länder och närliggande europeiska länder (exvis Tyskland, Holland, Österrike);

Utredningen ska även samråda med den projektgrupp som driver "Idearbetet – Idrottsföreningen i framtiden", för att klarlägga och analysera konsekvenserna för idrottsföreningen i de fall ett IdrottsAB inte är föreningskontrollerat.

Utredningen ska, utifrån gjord konsekvensanalys och omvärldsbevakning, analysera och med stöd av en bred referensgrupp stämma av möjliga alternativa lösningar till nuvarande ordning.

Utredningen ska underhand och vid behov stämma av juridiska frågor med RF:s juridiska kommitté.

Utredningen ska till RS lämna ett betänkande med förslag på eventuella förändringar i nuvarande regelverk.

Utredningen är en del av RF-organisationen och ska därmed i sitt arbete följa de riktlinjer som gäller för dennas externa och interna information.

Tidplan och avrapporteringstillfällen

Utredningsarbetet ska påbörjas snarast under hösten 2011 och ha som mål att kunna presentera ett "nästan färdigt" förslag vid Riksidrottsforum i Stockholm i november 2012. Med beaktande av på forum framförda synpunkter ska utredningens slutbetänkande lämnas till RS i december 2012.

Utredningen ska underhand lämna statusrapporter till RS sammanträden i mars och augusti 2012.

Beslut om ekonomi och resurser

RS beslutar ytterst om utredningens ekonomi och resurser. RS presidium utgör styrgrupp för utredningen och beslutar underhand om de frågor som uppkommer vad gäller ekonomi och resurser.

Projektgrupp och referensgrupp

Utredningen ska ledas av en av RS tillsatt projektgrupp som har möjlighet att aktivt arbeta med frågan med hjälp av en av GS utsedd projektledare.

Sammansättning av projektgruppen:

- Birgitta Ljung, RS, ordförande
- Jonas Bergqvist, styrelseledamot, Svenska Ishockeyförbundet
- Bo Bengtsson, bitr GS, Svenska Golf förbundet
- Lars-Åke Lagrell, Svenska Fotbollsförbundet
- Thomas Karlsson, RF, adjungerad
- Mattias Hjelmberg, RF, projektledare (utses av GS)

Referensgrupp utses av RS, kan kompletteras genom beslut av projektgruppens ordförande och GS.

- Carina Sjöberg, GS Svenska Ridsportförbundet
- Tommy Wiking, ordförande Svenska Amerikanska Fotbollförbundet
- Hans von Uthmann, ordförande Svenska Basketbollförbundet
- Håkan Ramsin, ordförande Svenska Bandyförbundet
- Lars Liljegren, ordförande Svenska Fäktförbundet
- Per Westling, GS Svenska Motorcykel och Snöskoterförbundet
- Stefan Dahlbo, ordförande Svenska Tennisförbundet

Bilaga 2

Bakgrund och tidigare utredningar

RF-stämman 1997 i Karlstad och 1999 i Malmö

De regler som idag gäller för förenings IdrottsAB infördes genom beslut av 1999 års RF-stämma i Malmö. Beslutet föregicks av en gemensam motion (nr 7) från fyra lagelitföreningar från Stockholm till RF-stämman 1997 i Karlstad angående möjlighet för förening att få bedriva sin elitverksamhet i AB. Samtidigt behandlades en motion från Sv Ishockeyförbundet (nr 8) som yrkade att stämman beslutar att tillsätta en utredning om konsekvenserna av förenings- eller förbundsverksamhet driven i bolagsform. Stämmans beslut blev;

att i enlighet med RS förslag avslå motion nr 7 med hänvisning till att motion nr 8 bifalles på sådant sätt att RS får i uppdrag att utreda frågan om konsekvenser och möjligheter beträffande en alternativ associationsform till den ideella föreningen för bedrivande av idrottsverksamhet av omfattande kommersiell/professionell karaktär; och *att* RS skall återkomma till RF-stämman 1999 med resultatet av utredningen.

RS tillsatte en utredning som kommit att kallas för Bolagiseringsutredningen, vars formella benämning av sin utredning blev "Alternativ associationsform för idrottslig verksamhet". Ordförande var Inger Båvner, då ordförande i Sv Gymnastikförbundet. Utredningens förslag finns att tillgå på RF:s hemsida <http://www.rf.se/RF-tycker/Bolagisering/>.

RS till stämman framlagda förslag kan sägas skilja sig från Bolagiseringsutredningens i endast ett avseende, den nu på senare år ifrågasatta regeln om upplåtande förenings rösträttsmajoritet på bolagsstämma (rösträttsregeln). Bolagiseringsutredningens förslag byggde helt på att en upplåtelse mellan förening och IdrottsAB kunde ske genom ett stadgereglerat avtalsförhållande. Rösträttsregeln fördes in i debatten genom remissomgången inför stämman, och RS tog fasta på de framförda åsikterna och kompletterade Bolagiseringsutredningens förslag med den nu gällande rösträttsregeln.

RF-stämman 2007 i Örebro

Förslag om förändring av rösträttsregeln gavs för första gången in till RF-stämman 2007 i Örebro, då föreningen Moheda IF motionerade om dess slopande.

RS konstaterade i sitt utlåtande över motionen att det då fanns möjlighet "att inom fyra SF (Fotboll, Ishockey, Handboll och Basket) låta del av idrottsförenings idrottsliga verksamhet bedrivas i ett särskilt AB. ... För närvarande finns enbart ca 10-15 IdrottsAB. Anledningen till varför antalet är förhållandevis lågt har inte närmare utretts, och inte heller har någon mer ingående analys gjorts av befintliga IdrottsAB."

RS ansåg att det inte förelåg ett tillräckligt genomarbetat underlag för att kunna ta ställning till en ändring av rösträttsregeln som motionären föreslog varför frågan om eventuell förändring av ägarstrukturen i IdrottsAB överhuvudtaget upptas till prövning först bör föregås av en "ordentlig analys av de IdrottsAB som idag finns, samt därtill även en genomlysning av de eventuella effekter som uppkommer när en förening inte längre ytterst bestämmer över den idrottsliga verksamhet som

organiseras i ett IdrottsAB". RS föreslog därför att RF-stämman med anledning av motionen istället borde ge RS i uppdrag att göra en sådan analys och genomlysning.

RF-stämman beslöt, i enlighet med RS förslag, "att uppdra till RS att kartlägga och analysera förekomsten av bolagsbildningar inom idrotten och utifrån resultatet härav, och vederbörlig remissbehandling, återkomma till senare RF-stämma med eventuella förslag till stadgeändringar".

RF-stämman 2009 i Visby

Uppdraget till RS från stämman gavs till RF:s Juridiska kommitté (JurK) och kom att definieras som främst en kartläggning, och inte en utredning i formellt syfte att framlägga något förslag till stämman 2009 om en förändring av rösträttsregeln.

Med utgångspunkt i den kartläggning som genomförts kunde RS till stämman presentera att det i februari 2009 var sju SF - Bandy, Basket, Fotboll, Handboll, Ishockey, Innebandy och SVEMO - som hade infört regler för IdrottsAB, och att 14 IdrottsAB i fem av dessa SF existerade enligt regelverket. Basket och Innebandy var de SF som inte hade något verksamt IdrottsAB.

I den till RS förslag bifogade bilagan anfördes följande avslutningsvis:

"Kommentarer till förekomsten av IdrottsAB m.m.

Någon mer djupgående analys av kartläggningens resultat har ännu inte gjorts, men det är ändå möjligt att göra några kommentarer.

Sedan möjligheten att utöva idrottsverksamhet i IdrottsAB infördes vid RF-stämman 1999 i Malmö, har endast 19 IdrottsAB bildats (varav 14 nu är verksamma), och sex verkar vara "på gång". Utifrån detta kan konstateras att IdrottsAB inte i någon vidare mening har blivit den alternativa associationsform till den ideella föreningen, för bedrivande av idrottsverksamhet av omfattande kommersiell/professionell karaktär, som förutspåddes, i vart fall av den sk "Bolagiseringsutredningen", som på uppdrag av RF-stämman 1997 beredde regelns införande.

Ett uttalat motiv för "Bolagiseringsutredningens" förslag var att idrottsverksamhet i bolagsform skulle vara ett alternativ till traditionell föreningsbedriven verksamhet för att bli skyddade föreningen från främst de ekonomiska risker elitidrottsverksamhet många gånger medför, men även att aktiebolagsformen med sina lagregler ställer tydligare krav på hur verksamheten ska organiseras och bedrivs.

Efter att ha tagit del av de enkätsvar som inkommit från 11 av de 14 föreningar med befintliga IdrottsAB, kan konstateras att bolagsbildandet i de flesta fall har skett i ett för föreningen pressat ekonomiskt läge, där de ekonomiska incitamenten varit helt avgörande. Av flera svar framgår att den valda vägen varit det sista alternativet till en konkurs för föreningen."

Till RF-stämman 2009 hade dessutom Sv Fotbollförbundet och Sv Ishockeyförbundet i en gemensam motion yrkat "att RF-stämman beslutar ändra RF:s stadgar så SF ges rätt att föreskriva omfattningen av upplåtande förenings aktieinnehav respektive rösträtt på IdrottsAB:s bolagsstämma", samt föreningen Proletären FF i en motion yrkat "att RF-stämman beslutar att behålla 51-procentregeln som innebär att föreningarna och dess medlemmar har kontroll på verksamheten".

I sitt yttrande över motionen från de två SF anförde RS att "konsekvenserna av att ta bort kravet på att den rättighetsupplåtande föreningen har den yttersta bestämmanderätten över "sitt" IdrottsAB har inte analyserats genomgående, vare sig inom ramen för det uppdrag RS har sedan stämman 2007, eller fullt ut inom ramen för den sk "Bolagiseringsutredningen" inför stämman 1999. Det är RS uppfattning att en sådan analys måste göras innan det nuvarande regelverket omprövas", och yrkade avslag på motionen.

RF-stämman beslutade i enlighet med RS förslag att avslå motionen från Sv Fotbollförbundet och Sv Ishockeyförbundet med hänvisning till sin redovisade uppfattning om analysbehovet, och biföll dessutom ett tilläggsyrkande från Sv Fotbollförbundet att "uppdra till RS att till RF-stämman 2011 tydligt redovisa utredning och analys av konsekvenserna av nuvarande regelverk för IdrottsAB och därutöver spegla argument för och emot den fråga SvFF och SIF väckt att regelverket för IdrottsAB ska kunna regleras i respektive SF:s stadgar enligt SF:s egna beslut samt att till stämman återkomma med ett förslag till förändringar i nuvarande stadgar".

RF-stämman 2011 i Uppsala

RS uppdrog återigen till JurK att göra den av stämman beslutade utredningen. JurK blev klar med sin utredning i slutet av 2010 och RS beslutade att skicka ut den på remiss till SF och DF. JurK utgick ifrån att en rösträttsregel ska krävas på RF-nivån samt redovisade bl a en modell med en rösträttsregel av innebörd att upplåtande förening måste ha ett ägande som innebär ett röstetal på bolagsstämma med mer än en tredjedel ("34-procentregeln"). Genom detta röstetal innehar upplåtande förening tillräckligt av rösterna för att kunna blockera förslag till förändringar av IdrottsAB:s bolagsordning, men tillåter samtidigt att annan/andra faktiskt är majoritetsägare av IdrottsAB. JurK:s utgångspunkt var att denna möjlighet borde öka intresset för externa så kallade investorer att engagera sig i IdrottsAB, utan att föreningskontrollen av IdrottsAB minskas i allt för hög grad. Modellen bygger dessutom på att det i RF:s och SF:s stadgar ska regleras vad bolagsordningen minst måste innehålla för att SF ska kunna godkänna ett AB som IdrottsAB.

Vid remisstidens utgång den 15 februari 2011 hade 44 remissvar inkommit varav 31 från SF och 11 från DF. Av remissinstanserna hade 20 (14 SF och 6 DF) uttalat sig för en förändring av rösträttsregeln på sätt som JurK anvisade, och 17 (13 SF och 4 DF) uttalat sig emot en förändring av rösträttsregeln. Övriga hade anfört att de inte hade någon åsikt i frågan.

RS valde att inte framlägga något förslag till RF-stämman vad gäller rösträttsregeln, varken i i enlighet med JurK:s modell eller någon annan förändring, men markerade samtidigt att regelverket avseende IdrottsAB är av den art att det ska finnas på RF-nivån.

När det gäller rösträttsregeln anförde RS följande:

"Det kan diskuteras huruvida den av JurK anvisade modellen för en förändring av rösträttsregeln är avgörande eller inte, men det är ändå uppenbart att en sådan förändring på många håll skulle uppfattas som en signal om vart svensk idrott är på väg. Det skulle, enligt RS uppfattning, vara mycket olyckligt att sända en sådan signal idag, då svensk idrott på ett antal andra mycket viktiga områden hävdar just den ideella idrottsrörelsens särart och därmed rätt att särbehandlas i förhållande till renodlad kommersiell verksamhet. Det handlar om till exempel momsfrågan och det pågående konkurrensverksärendet, men i delar också om frågan om betalningsansvar för polisbevakning av idrottsevenemang.

Dessutom är det, enligt RS uppfattning, mycket tveksamt om en förändring av rösträttsregeln på något avgörande sätt skulle förändra externa finansiärers benägenhet att investera i IdrottsAB. Oberoende av om föreningens inflytande på bolagsstämma är 10, 34 eller 51 procent av röstetalet så innebär övriga regler i 11 kap. 3 a § att föreningen fortfarande behåller ett väsentligt inflytande över IdrottsAB och därmed begränsar externa ägares handlingsfrihet. I den enkätundersökning riktad till lagelitföreningar utan IdrottsAB som JurK gjort finns det ingenting som entydigt talar för att just rösträttsregeln skulle ha varit avgörande för den ändå mycket begränsade spridningen av IdrottsAB hittills.

Av dessa skäl föreslår RS att den nuvarande rösträttsregeln i RF:s stadgar inte förändras.”

I debatten på RF-stämman - punkt 13.12 - RS förslag om ändring av rösträttsregeln avseende förening IdrottsAB, samt motion nr 10 från Proletären FF: Idrott åt alla – behåll 51-procentsregeln - deltog 16 personer från 13 SF, RS och motionären Proletären FF. Debatten var omfattande och röster för och emot en ändring av RF:s stadgar hördes. Debatten berörde vilka eventuella konsekvenser en ändring av regeln om rösträttsmajoritet kan få för idrottens samhällsstöd, risken för splittring inom idrottsrörelsen, samt hur den internationella konkurrenskraften påverkas av regeln om rösträttsmajoritet i IdrottsAB.

Följande yrkanden gjordes:

- Birgitta Ljung, RS, föredrog och yrkade bifall till RS förslag.
- Daniel Norrgård, Sv Budo- & Kampsportförbundet, att återremittera ärendet till RS för fortsatt utredning med tonvikt på de ekonomiska konsekvenserna.
- Christer Englund, Sv Ishockeyförbundet, att en ”34-procentregel” införs enligt JurK:s förslag.
- Lars Liljegren, Sv Fäktförbundet yrkade bifall till RS förslag och Proletären FF:s motion samt ett tilläggsyrkande: ”att RF-stämman uppdrar till RS att tillsätta en kompetent utredningsgrupp som inför RF-stämman 2013 ska framlägga en ny svensk idrottsmodell som har möjlighet att konkurrera på både landslags- och klubbsidan och i både små och stora idrotter. Arbetet bör ske i bred dialog med politiska företrädare bla för att säkerställa, att statens, landstingens och kommunernas stöd inte kommer de nya bolagen, utan föreningsmajoritet, till del.” Håkan Ramsin, Sv Bandyförbundet, Mikael Santoft och Lars-Åke Lagrell, Sv Fotbollförbundet yrkade bifall till Liljegrens tilläggsyrkande.
- Birgitta Ljung, RS, yrkade avslag på Norrgårds och Englunds yrkanden samt Liljegrens tilläggsyrkande.

RF-stämman beslutade:

- att avslå Daniel Norrgårds yrkande om återremiss
- att, med avslag på Christer Englunds yrkande, bifalla RS förslag och därmed bifall på motion nr 10 att inte göra någon ändring i 51-procentsregeln, samt att bifalla Lars Liljegrens tilläggsyrkande.

Bilaga 3

Mervärdesskatten och EU-kommissionen

Utredningen har funnit anledning att även kort redogöra för den momsproblematik som svensk folkrörelse kan stå inför om EU-kommissionen väljer att framhärda i att Mervärdesskattelagens (MvL) reglering av allmännyttiga ideella föreningars momsredovisningsskyldighet strider mot gällande Momsdirektiv. Och därmed stämmer Sverige inför EU-domstolen

Momsdirektivet undergår sedan ett par år en förberedande och omfattande översyn och revidering. Att ändra direktivet i något avseende kräver samtliga 27 medlemsstaters bifall. Strax före sommaren uttryckte finansminister Anders Borg åsikten att om inte EU-kommissionen tar till sig av Sveriges uppfattningar och åsikter om hur ideella föreningar bör behandlas i momshänseende kan Sverige komma att blockera kommande direktivrevideringar genom att inte godta förslagen. Det måste uppfattas som en stark signal. Tyvärr har EU-kommissionen härfter vidhållit sin uppfattning om att Sverige måste ändra ifrågasvarande regler.

Vad är det då tvisten gäller? I MvL undantas sådan verksamhet bedriven av allmännyttiga ideella föreningar från det momspliktiga området, om verksamheten är undantagen från inkomstskatt enligt Inkomstskattelagen (IL). Sammanfattningsvis kan skattebefrielse sägas föreligga när föreningen bedriver sin idrottsliga verksamhet, tillhandahåller serveringsverksamhet eller säljer idrottsutrustning avseende den bedrivna idrottsverksamheten i anslutning till denna, eller bedriver traditionell/hävdvunnen finansieringsverksamhet (t ex lotterier/bingo, reklam-/sponsorintäkter). Dock kan givetvis de ideella föreningarna bedriva även momspliktig verksamhet. T ex en sportaffär, korvkiosk, restaurang etc, men även en mängd annat som inte betraktas som inkomstskattefritt.

Denna koppling mellan skattebefrielse enligt IL och momsredovisningsskyldighet enligt MvL accepteras inte av EU-kommissionen, som haft ögonen på Sverige i denna fråga sedan åtminstone 2003. Kommissionen menar att Momsdirektivet kräver att det är *verksamhetens* momsplikt som ska bedömas, inte vilket *subjekt* – den allmännyttiga ideella föreningen – som bedriver densamma. Med detta synsätt – som tyvärr torde ha stöd i direktivet – blir en mängd verksamheter som idag är undantagna från momsredovisning, i stället momspliktiga. T ex serveringsverksamheter, reklam-/sponsorverksamhet mm. Detta innebär främst en stort administrativ börda för föreningslivet, men kan nog även innebära att nettot av verksamheterna efter ett påslag av 25 procent på priserna minskar, trots att avdrag för ingående moms i dessa verksamheter då medges.

Tyvärr innehåller Momsdirektivet ett för samtliga medlemsstater tvingande undantag från momsredovisningsplikt avseende idrottslig verksamhet. Sådan ska nämligen undantas när den bedrivs av ”non profit organisations”, t ex våra ideella föreningar. I framtiden kan således redovisningskraven bli än mer omfattande för föreningarna jämfört med för normala företagare. De ska nämligen redovisa ingående och utgående moms i den momspliktiga verksamheten, och sortera bort det som rör den idrottsliga verksamheten som inte är momspliktig. Så kallad blandad verksamhet. Och om inte direktivet ändras på denna punkt kommer vi således inte in i momssystemet och kan dra av moms för de idrottsliga kostnaderna i framtiden med ett på andra områden reviderat direktiv.

För IdrottsAB – som ju givetvis inte hänförs till en ”non profit organisation” - föreligger inte denna problematik. Då är såväl idrottsverksamheten som all övrig verksamhet momspliktig med full avdragsrätt. Dessutom gäller endast sex procent i momssats när IdrottsAB tillhandahåller möjligheter till att utöva idrott, eller för att ta del av idrott som åskådare, med full avdragsrätt för alla momskostnader oavsett vilken momssats dessa belastats med.

Det är med viss spänning såväl Sverige som idrotten avvaktar EU-kommissionens fortsatta agerande. Striden står mellan svensk politisk uppfattning, och EU-kommissionens formella tolkning av gällande Momsdirektiv. Vilket i nuläget således inte föreslås förändras i för idrottens relevanta regleringar.

Det är snarast så att kommissionen synes ha svårt att förstå den problematik och de effekter den medför för den svenska folkrörelsen. Den har i olika sammanhang framfört åsikten att Sverige inte utnyttjat undantagen i Direktivet fullt ut, bl a möjligheten till att införa en hög redovisningsgräns för skyldigheten att redovisa moms. Sverige anhöll därför om att få införa en gräns vid en miljon kr, men enbart för den ideella sektorns organisationer. Det avslöjde kommissionen med motiveringen att en redovisningsgräns måste gälla för samtliga momsredovisningsskyldiga. Då en sådan hög redovisningsgräns skulle innebära ett stort bortfall av momsintäkter för staten bedöms denna gräns inte som en framkomlig väg.

Bilaga 4

Intervjuguide IdrottsAB – investorer

1. Inledning om utredningen. Ser över bla regeln om rösträttsmajoritet. Informera om anonymitet.
2. Har du något förtroendeuppdrag idag i x?
3. Hur väl insatt är du i dagens regelverk för IdrottsAB?
4. De pengar du satsar i x är det privata pengar eller är det något bolags pengar?
5. Är det ett bolag du kontrollerar?
6. Hur ser du på dina möjligheter till formellt och faktiskt inflytandet i x enligt dagens situation?
7. Har x IdrottsAB idag?
8. Vet du varför x inte har det?
9. Tror du att x skulle haft IdrottsAB om regeln om rösträttsmajoritet inte fanns?
10. Skulle din vilja att investera öka om du hade kontrollen/rösträttsmajoritet i ett IdrottsAB?
11. Skulle det vara intressant ur investeringssynpunkt att äga både arena och fotbollsverksamheten i ett IdrottsAB? Om ja utveckla.
12. Om regeln om rösträttsmajoritet slopas tror du då att fler näringslivsmänniskor skulle satsa kapital i IdrottsAB?
13. Tror du att det är viktigt att få vinstavkastning på satsat kapital för att satsa kapital i IdrottsAB?
14. Tycker du att AB-formen med särskild vinstutdelningsbegränsning skulle kunna vara en intressant modell för IdrottsAB?
15. Vilken är din syn på företeelsen med fristående riskkapitalbolag som ofta äger rättigheter i spelarkontrakt?
16. Övriga medskick till utredningen?
17. Kan vi få komplettera med någon ytterligare fråga i efterhand?

Bilaga 5

Tommy Wikings avvikande mening om utredningens förslag

Med anledning av det förslag som IdrottsAB-utredningen lagt till RS vill jag härmed anmäla min avvikande mening. Den grundar sig på följande:

SF:s rätt att bestamma själva

Det framförs argument för att detta skulle vara en fråga som rör varje SF:s rätt till självbestämmande. Det är till viss del sant men huvudfrågan är och förblir om vi ska släppa på den stabila grund som gjort den svenska idrottsrörelsen till vad den är idag, den ideella föreningen. SF:s självbestämmande är en bra princip men det finns flera regler som inte SF har något självbestämmande över. Regler som är gemensamma för idrotten, internationellt är WADA ett bra exempel och nationellt är RF:s bestraffningsregler ett annat. Det är med andra ord inte ovanligt att SF inte har fullt självbestämmande i en fråga som de kan uppleva påverkar deras egen idrott på ett synnerligen märkbart sätt.

Dessutom förbises hela den problematik som finns att de idrotter som väljer att inte införa vinstdrivande AB utan IF som ägare (hädanefter kallat 100% AB att jämföra med dagens 51% AB) ändå kan komma att påverkas då andra idrotter väljer att tillåta 100% AB. Det pågår som utredningen redogör för en process där EU vill att alla föreningar skall vara momsredovisningsskyldiga. Den svenska regeringen hävdar svensk idrotts särart. Det kommer naturligtvis bli svårt för någon att hävda den svenska idrottens särart om en eller flera idrotter har infört 100% AB. Om t ex fotbollen tillåter 100% AB på alla nivåer så väger en idrott som t ex amerikansk fotboll med sina 74 medlemsföreningar som inte har valt att tillåta aktiebolag i någon form väldigt lätt. De idrottsföreningarna löper stor risk att "smittas" av de beslut och konsekvenser som andra större idrotter tar. EU kommer knappast ge fäktning eller rugby undantag från momsreglerna om de beslutat att fotbollen inte kan ha det med hänvisning till att de tillåter 100% AB. Deras rätt att bestamma själva sätts på undantag.

Dialogen med stat, landsting, kommun och samhällets stöd till idrotten

Utredningen saknar i princip helt en konsekvensanalys av hur dessa samhällsaktörer skulle agera om idrottsrörelsen tillåter 100% AB på alla nivåer. Det förefaller snarare som att risken är överhängande att samhällets stöd kommer att minska när och om det finns 100% AB på alla nivåer. Det finns som bekant inte begränsningar i utredningens förslag om att aktiebolag bara ska tillåtas på elitnivå utan det kan införas på alla nivåer, såväl elit som bredd, barn och ungdom. Idag finns inte heller någon begränsning vad gäller att 51% IdrottsAB kan bedriva barn och ungdomsverksamhet. Men det är en avgörande skillnad att bedriva en verksamhet där ägaren är en idrottsförening och en verksamhet där ägaren driver verksamheten ur vinstintresse.

Internationell konkurrenskraft och att ge möjligheter för den svenska idrotten att hävda sig internationellt

Detta har framförts som det huvudsakliga argumentet för hela förändringen. Även här finns det allvarliga invändningar. Det första är naturligtvis att om det handlade om internationell konkurrenskraft varför är inte förslaget begränsat till elit? Som förslaget är utformat nu kan det

införas 100% AB i en ren barn- och ungdomsförening och det torde knappast vara internationell konkurrenskraft.

Dessutom så avses nästan alltid svensk idrotts internationella konkurrenskraft när den nämns i denna fråga svensk fotboll. Det är där som diskussionen förs och det är där som media med jämna mellanrum brukar drömma sig bort till IFK Göteborgs storhetstid. Då och då framförs den enkla lösningen om att ifall bara vi fick in mer pengar så skulle.....

Om man istället väljer att titta nyktert på Sveriges storlek, antalet invånare, tv-marknad och kommersiella kraft i övrigt så är det rätt tydligt att vi varken på lång eller kort sikt kan konkurrera med den Spanska ligan, Premier league, Serie A, den franska ligan eller Bundesliga. Det har svensk fotboll aldrig kunnat göra och det kommer naturligtvis inte att ändras även om några investerare skulle investera betydande belopp i svensk klubbblagsfotboll. Det som skulle kunna stärka svensk fotbolls konkurrenskraft är hur de utvecklar sina talanger, hur de tar tillvara på sina talanger samt hur de använder de ekonomiska medel som finns tillgängliga redan idag. Vad är det som får någon att tro att en investerare eller en klubbledare skulle lägga nya pengar på svenska spelare när det inte sker idag?

Vidare, om Sverige skulle få sin motsvarighet till Donetsk, som ägs av Ukrainas rikaste man, och som brukar nå framgång i Champions League med sina, i år, nio (!) brasilianska spelare i laget, är detta att anse som en framgång för svensk idrott? Är det att anse som en framgång för Ukrainsk idrott? Den frågan kan vara värd att fundera på en smula.

Risker med att behålla 51% regeln

Det framställs som om att det fanns en reell risk för en splittring inom den svenska idrottsrörelsen ifall 51% regeln inte tas bort. Detta är naturligtvis en synnerligen överdriven risk som när den synas närmast framstår som löjlig. Inom FIFA finns tvingande regler som säger att nationella förbund inte får ha stängda ligor. Varken FIFA eller UEFA tillåter heller att klubbar deltar utan att vara medlemmar i sitt nationsförbund. En svensk utbrytarliga utanför SvFF skulle därmed inte ha någon att spela mot och de skulle inte heller kunna delta i CL. Att SvFF skulle lämna RF och det ekonomiska stöd det innebär är inte heller troligt.

Inom den andra stora idrotten där sådana hot verkligen framställts. Ishockeyn, är det ännu enklare att syna det argumentet. Det är lätt att konstatera att det inte finns någon fungerande framgångsrik Europeisk klubbturnering såsom CL i fotboll. Marknaden för en Europeisk liga tycks vara liten. KHL som en del tycks se som en tillflyktsort är sanktionerad av IIHF och därmed kommer inga "utbrytarkubbar" att kunna delta. Återstar då att lämna SHF och spela i en egen helt professionell liga. Och det är väl det närmaste de gör redan nu men ändå är marknaden för en sådan liga uppenbarligen dålig eftersom lagen har återkommande ekonomiska problem. En investerare kan bara tillfälligt hjälpa dessa problem om inte själva affärsidén är sund. Och det förefaller som om att den grundläggande affärsidén att bedriva en Elitserie i ishockey med alldeles för höga löner på den begränsade svenska marknaden är just allt annat än sund.

Att några andra förbund eller lag ens skulle fundera på att lämna RF eller sitt SF är högst osannolikt. Tillhörigheten till de internationella förbunden kommer via SF och för de allra flesta SF är RF-tillhörigheten alldeles för viktig för att de ens skulle överväga att lämna RF.

Investerarnas svar

De fem investerare som intervjuats är naturligtvis ett alldeles för litet urval för att ens någon slutsats skall kunna dras. Det är dock intressant att även om samtliga säger att de nuvarande reglerna är hämmande för möjligheten att få in externt kapital så är inte ens de själva säkra på att de skulle investera mer. Några uttrycker t o m farhågor inför vilka som skulle kunna tänkas investera. Att bygga en sådan stor förändring av den svenska idrottsrörelsens grund på fem personers svar och några idrottsledares förhoppningar är inte rimligt.

Skydda den ideella föreningen

Argumentet att den ideella föreningen måste skyddas blir lite märkligt eftersom det starkaste skyddet antagligen torde vara att helt förbjuda alla IdrottsAB. Den risk som finns med att idrottsföreningar likställs med aktiebolag försvinner då helt. Istället används skyddsargumentet för att öppna upp för 100% AB på alla nivåer. Det har dessutom sällan eller aldrig framställts krav från de ideella föreningarna om att de behöver skyddas från aktiebolag genom att aktiebolag ska tillåtas fullt ut.

Vad ska bli annorlunda?

Här är kärnpunkten i min fråna majoriteten avvikande åsikt. På vilket sätt ska alla de pengar som nya investerare kommer att ställa till idrottens förfogande användas annorlunda än tidigare? Vad ska de användas till? Vilka investeringar som kan ge en ökad avkastning i verksamheten skall ske? Inga av de frågorna har besvarats och inte heller har någon företrädare för de som vill ha en förändring kunnat ge en vision av hur framtiden ser ut. Hur ger en ökad tillgång till kapital och ägare som driver idrottsverksamheten i vinstsyfte en ökad internationell konkurrenskraft för svensk idrott?

Jag har inte de svaren och ingen annan heller förefaller det som. Och utan de svaren kan inte jag ställa mig bakom en så grundläggande förändring av svensk idrotts kärnvärde.

Avslutningsvis

Jag har varit delaktig i utredningen och jag bär naturligtvis mitt ansvar för att utredningen inte nått fram till ett väl underbyggt förslag som jag kan ställa mig bakom. Ingen annan kan eller ska lastas för att mina frågor enligt min uppfattning inte är besvarade och att utredningens slutsats och förslag enligt min uppfattning inte är vad som bäst gagnar svensk idrott i dess närtid eller dess framtid. Jag har stor respekt för de som deltagit i utredningen och som med liv och lust efter bästa förmåga försökt driva svensk idrott framåt. Att vi inte är överens är inte hela världen, tvärtom, det är själva essensen i demokrati - möjligheten att inte vara överens och ändå kunna arbeta tillsammans för vårt gemensamma bästa.

Jag yrkar på att det nuvarande kravet på att ett IdrottsAB skall ägas till minst 51% av en idrottsförening bibehålls.

Tommy Wiking

2012-11-25